

Aké sú milé Tvoje príbytky, ó Hospodine mocnosti!

Ž 84, 2

Oltárne rúcho pre fíliu Diaková s láskou vyšilo spoločenstvo sestier krúžku ručných prác

Jedni druhých
bremená znášajte,
a tak naplníte
zákon Kristov.

G 6, 2

Hôrne pramene

Martin Rázus

My musíme byť čistí
Jak pramene,
Jak čerstvé pramene,
Čo spod brál vrú kdes' v našich horách
A žblnkocú si vážne o ďalekých moriach
V mach mäkunký a v papraď vpravené,
V ich zrkadle zrieť rána ohňom svitať
A na dne štrk – i drobunký štrk sčítať,
Kým sladne v ústach mok, čo z hĺb sa prýšti...
My musíme byť čistí – čistí,
Bez podlých vášní – čiernej nenávisti,
Bo beda vodám, kde sa kal ten vmyje,
A beda rodu tomu – prebeda,
Ak sviežu krv mu jedom podjedá
Túh malichernosť a hriech ambície,
Zvúc plameň v oči – na tvár nestydnú,
Z nej uhádnuť hneď, za čím duša piští...
My musíme byť čistí – čistí – čistí
Jak pramene,
Jak čerstvé pramene,
Im neľžä povrch zhyzdiť prachom – trusom,
Tak! Ináč od nás odvrátia sa s hnusom
A letá tok náš skálím prikydnú...

Zo zbierky Hoj, zem drahá (1919)

ZBOROVÝ DEŇ 2011 – NOVÝ ŽIVOT V KRISTOVI

Preto, ako ste prijali Krista Ježiša, Pána, v Ňom žíte, zakorenení a budovaní v Ňom i upevnení vierou, ako ste boli vyučovaní, a rozhojňujte sa v dobrorečení. Hľadte, aby vás niekto nestrhol mudráctvom a prázdny mánením podľa ľudského podania, podľa žilov sveta, a nie podľa Krista, lebo v Ňom prebýva všetka plnosť božskosti telesne, a aj vy prišli ste k dokonalosti v Ňom, ktorý je hlavou každého kniežatstva a moci. V Ňom ste boli aj obrezaní nie obriezku rukami vykonanou, ale obriezku Kristovou, že ste sa totiž vyzliekli z telesnosti, keď ste boli s Ňím pochovaní v krste. V Ňom ste boli aj vzkriesení vierou v moc Boha, ktorý Ho vzkriesil z mŕtvych. Aj vás, ktorí ste boli mŕtvi v priestupkoch a neobriezke svojho tela, oživil spolu s Ňím, keď nám odpustil všetky priestupky a dlžobný úpis, ktorý s predpismi (zákona) proti nám bol a nám prekážal, vymazal a odstránil, pribíjúc ho na kríž. Na Ňom odzbrojil kniežatstvá a mocnosti a vystavil ich verejne posmechu, triumfujúc nad nimi.

Kol 2, 6 – 15

Milí bratia a sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Opäť sa stretávame na tomto našom nádvorí – Memorandovom námestí, mieste, kde sme aj ako národ, aj ako jednotlivci prijímali vždy veľké Božie požehnanie. Tak sme si to mohli pripomenúť začiatkom júna na slávnostiach pri 150. výročí Memoranda národa slovenského. Mnohí si na to veľmi pekne spomínate, a keď sa stretne, mi to aj pripomeniete. Sme radi, že sa tento vzácny priestor stáva pre mnohých z nás viac než skratka do mesta. Iste k tomu prispela aj tohoročná Letná biblická škola s množstvom detí, amerických lektorov, študentov Biblickej školy a tiež celým radom mladých členov nášho cirkevného zboru, ktorý sa podieľali na jej príprave. Je potrebné spomenúť aj úsilie evanjelickej základnej školy, ktorá tomuto miestu pomáha získavať tú pravú, kvalitnú, duchovnú atmosféru, v ktorej môžu vyrastať aj krásni ľudia. A nesmieme zabudnúť ani na deväťčlenný tím bratov a sestier, ktorých sme v piatok večer práve z tohto miesta vypravovali na misiu k ukrajinským deťom.

Bolo by ešte o čom hovoriť, ale prečo to všetko spomínam? Pretože toto je viera v Boha. A ešte k tomu musíme pripojiť všetky naše každodenné práce, slová, myšlienky a celý náš život. Tak začína aj apoštol Pavol náš biblický text: „Preto, ako ste prijali Krista Ježiša, Pána, v Ňom žíte.“

Jeden mladý kazateľ raz v kostole kázal prisne a oslovujúco. Po službách Božích sa k nemu pripojilo niekoľko veriacich a vybrali sa domov. Pripojil sa k nim aj istý človek. Nádej sa, že to bude dobrá príležitosť porozprávať sa o spasení, pretože ho kázeň oslovila. Namiesto toho však kazateľ začal rozprávať vtipy (nič proti vtipom...) a všetko sa to skončilo ľahkomyseľnou debatou a klebetami. Po mnohých rokoch ho raz zavolali k smrteľnej posteli, kde sa, pravdaže, s ochotou ponáhlal. Posadil sa k umierajúcemu a ten sa ho opýtal, či si pamätá na deň, keď bol v ich dedine kázať. Áno, samozrejme. Aj ja som vtedy počul vašu kázeň a veľmi ma oslovila, pretože ukázala na nebezpečenstvo, v ktorom som sa nachádzal... Vďaka Bohu, odpovedal kňaz. A určite si pamätáte aj na cestu domov. Áno, aj to si pamätám. Vtedy som potreboval počuť o ceste spásy, ale počul som len, s akou ľahkomyseľnosťou rozprávate o nie-

ktorých veriacich. Odišiel som domov sklamaný. Mal som pocit, že všetko je podfuk a pretváрка. Od toho dňa som sa stal neveriacim. Ja zomriem a budem zatratený, ale pred súdnou stolicou spravodlivého Boha budem viniť zo svojho zatratenia vás, pán farár.

Sestry a bratia, viera v Boha je o nás a našom živote. Nie je to iba akási kozmetická úprava našich dní, ale životný cieľ. A prejavuje sa i v našich skutkoch a slušnom správaní. Je to zásadná orientácia pre život. Biblia hovorí dokonca o novom človeku. A takýto človek je pozvaný k novému životu. Chceme sa pýtať, čo všetko ten nový život so sebou prináša?

Apoštol pripomína, aby sme boli zakorenení a budovaní v Ježišovi Kristovi.

Korene sú obrazom stability, trvácnosti. Preto aj žalmista hovorí tak, ako spievame v Žalme 1 o strome, ktorý je zasadený pri vodných tokoch a jeho listie nevädne ani v tých najväčších horúčavách. Mať dobré korene pre svoju vieru je základom k správne-nemu duchovnému rastu. Kolosenski kresťania sa majú zakoreniť, lebo žiadne korene viery ešte nemajú. Kresťanstvo je na začiatku svojej doby. My martinskí kresťania už svoje korene máme. Máme sa na čo uchytiť, máme na čo nadviazať. Len sa pozrime naspäť do svojej rodiny, tak dve-tri generácie dozadu. Koľko modlitieb a nábožnosti. To nesmieme len tak zahodiť, akoby sme to už nepotrebovali. Lebo zahynie. Bez koreňov budeme ako rezané kvety, len „na chvíľu“.

Pred asi mesiacom nás navštívila milá sestra Bee Bee, učiteľka angličtiny a misionárka zo Singapuru. Keď som sa jej spýtal, čo im ako kresťanom chýba najviac, tak mi povedala, že história. Korene a tradícia. „My máme veľa entuziazmu, nadšenia, ale to, čo nám najviac chýba, je viera našich rodičov a starých rodičov.“ Kresťanstvo tam je veľmi mladé... Ako často sa na Božie skutky v našej cirkvi a spoločenstvách poukazuje ako na mŕtvu tradíciu, ktorá nás len brzdi. Keď bol izraelský národ v tých najťažších obdobiach, tak sa pozeral vždy aj dozadu. Na slávne skutky Hospodino-ve. My máme korene. Napojme sa na ne a nechajme tou Božou miazgou občerstvo-vať.

Nový život si vyžaduje aj správne rozumieť svojej viere a vedieť ju rozumiteľne obhájiť. To bolo kľúčové aj v dobe apoštola Pavla, lebo mudrlantov, ale aj nepravnikov viery v Krista bolo a bude vždy dosť. „Hľadte, aby vás nikto nezvedol mudráctvom a prázdny mánením podľa živlov tohto sveta a nie podľa Krista.“ Ak uveríme v Krista, tak musíme rátať s tým, že sa nás svet na tohto Krista bude pýtať. Prinajmenšom nás bude chcieť znemožniť, odhovoriť, ponúknuť inú alternatívu. Čo sme schopní o svojej viere v Pána Boha povedať. Napríklad keď sa nás zajtra opýtajú v práci na zborový deň, na naše spoločenstvo, na tvoju konfirmáciu, sobáš...? Čo im povieme o Bohu? Niekedy sa nám zdá, že na to potrebujeme špeciálne teologické vzdelanie.

Stalo sa vraj pri jednej propagandistickej prednáške o ateizme, že keď prednášajúci dohovoriť svoj referát o tom, ako Boha niet, vstala v diskusii jedna stará vetchá žena a povedala. Pán profesor, vy ste nám tu dve a pol hodiny vysvetľovali a vedecky zdôvodňovali to, že Pána Boha niet. Dajte mi dve minúty, aby som vám dokázala, že Boh je. A povedala krátky príbeh o tom, ako štyri roky čakala na svojho jediného syna, či sa vráti z vojny. „Boli to štyri roky modlitieb a každodenného uistenia, že môj syn je v dobrých rukách. To je môj Boh.“

K novému životu patrí aj krst. Na začiatku sme hovorili o zmene, ktorá je zásadná a ktorá doslova vytvára nového človeka. A krst je tá najväčšia zmena. Tu,

Memorandové námestie – Letná biblická škola 2011

v krste sa pôsobením Ducha svätého mení náš stav z nehodných na prijatých. Zo starého človeka sa stáva nový, ktorý sa každý deň modlitbami, pokánim a dobrými skutkami obnovuje k sláve Božej. „V ňom ste boli aj obrezaní nie obriezku rukami vykonanou, ale obriezku Kristovou, keď ste boli s ním pochovaní v krste.“ Krst, to nie je len pozvanie: ak chceš, tak si zober. To nie je len telefonát stratenému synovi: ak chceš, tak sa vráť. Krst, to je Božie hľadanie strateného človeka, to je ten najvznešenejší zápas Boha, to je beh otca k synovi s rozťahnutými rukami. Krst je náš občiansky preukaz do Božieho kráľovstva. Stať na svojom krste znamená stať na Božej moci a jeho diele. Len v krste si môžem byť istý spásou. Preto krst patrí k novému životu.

A napokon chcem pripomenúť aj to, že takýto nový život je životom víťazným. Je to život v nádeji. Je to život s perspektívou. Toto si musíme často pripomínať. Zvykli sme v tejto trhovej dobe žiť zo dňa na deň. Bez plánu, bez istôt, bez cieľov a ideí. Akoby sa nebolo na čo spoľahnúť. Trochu nás k plánovaniu života preberajú dôchodkové správcovské spoločnosti. Ale to nemôže byť náš cieľ! My predsa máme cieľ oveľa vznešenejší a slávnostnejší. My sme predsa v rukách toho, ktorý je zárukou víťazstva. Čítali sme, že On na kríži odzbrojil kniežatstvá a mocnosti a vystavil ich verejne posmechu, triumfujúc nad nimi. Čo viac potrebujeme počuť do nášho strachu, neistoty, zúfalstva a biedy, ako to, že máme takéhoto Boha?

Toto je nový život v Kristovi, bratia a sestry! Nebojme sa ho žiť plnými dúškami a pripravovať sa tak na to miesto, kde sa už o starom svete a živote nebude viac hovoriť. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Na pamiatku rozlúčky Jána a Márie Hroboňovcov v Martine a inštalácie Jána Hroboňa v Bratislave-Dúbravke

Vážený brat farár, milý cirkevný zbor martinský, ctení hostia!

Aj táto chvíľa potvrdzuje skúsenosť, že čas plynie rýchlo ako voda. Len nedávno som tu stál, aby som privítal nového kňaza, a už je desať rokov preč. Radil som sa vtedy s nebohým bratom farárom

Jánom Bohdanom Hroboňom, ako sa má v zbere nový farár privítať. Povedal mi: „Ty už na voľačo prídeš.“

A prebehlo desať rokov, zasa tu stojím a mám niečo povedať na rozlúčku. Teraz viem, že vítať je ľahšie, ako sa lúčiť.

Najprv chcem byť trochu osobný. Spolupracoval som s Jankom Hroboňom užšie aj ako dozorca, či kantor so svojim farárom. Medzi nami je takmer tridsaťročný vekový rozdiel. Som veľmi šťastný, že napriek tomu nikdy nedošlo ku generačným problémom a spoločnú prácu sme s Božím požehnaním a pomocou zvládli v pokoji. Dokonca, milý brat farár, musel si spievať tak, ako som ti zahral. Mám teda dôvod poďakovať Pánu Bohu za túto milosť a tebe za trpezlivosť.

A ako si obstál v očiach cirkevníkov? Najlepšie sa to prejavilo za posledného pol roka, kedy ma oslovilo množstvo ľudí, ktorí boli z tvojho odchodu rozčarovaní. Pýtali sa najmä na to, či sa ti tu niečo nepáčilo. (No, tak to by som sa pozrel...!) Mne z toho všetkého zostalo uistenie, že Martinčania boli s tebou spokojní a že im budeš veľmi chýbať.

Vybral si si ďalšie pôsobisko. Aj Dúbravka v Bratislave je „Genezaretské jazero“, aj tam treba zafahovať siete. Nech je tvoje dielo požehnané Božou pravou neustále. Prajeme ti spoločne, aby sa ti podarilo zriadiť cirkevný zbor tak, ako si to predstavuješ. Nezapuš, že v Martine si tiež vy-

zrieval a nabral skúsenosti, a ani na to, že svojim predkom nesmieš zostať nič dlžen. V tom nech ti pomáha Otec nebeský.

A teraz pár slov tebe, Mária!

„Dvakrát sa modlí, kto spíva, jen když u toho srdce mívá.“ Určite by som márne hľadal človeka, ktorému sa v sprievode tvojho organa zle spievalo. Ver, že hudobnú stránku našich služieb Božích si pozdvihla na výbornú úroveň. K tomu kvalita zborového spevokolu, jeho koncerty, ale aj tvoja administratívna práca a organizačné povinnosti – to všetko svedčí o tom, že si skvelou oporou nielen svojmu manželovi, ale aj celému zboru. Na teba sa určite vzťahujú biblické slová: „Žena dobrá, neboť nad perly cena její.“

Milá setra, milý brat,

vieme už teraz, že na novom pôsobisku budete možno v potu tváre, ale určite skvele reprezentovať svoju cirkev. Želáme vám hojnosť darov Ducha Svätého a požehnanie od Hospodina.

JÁN ŽINGOR, DOZORCA

Martin 17. júla 2011, rozlúčkové služby Božie s Máriou a Jánom Hroboňovcami

Bohumilý cirkevný zbor dúbavský,
sestry a bratia, vzácní hostia!

Doneslo sa nám, že máte nového farára. Nám v Martine sa zasa nedávno jeden záhadne stratil. Chceme vás uistiť, že sme ho sem neprišli hľadať, ale ako sa na riadnych kresťanov patrí, chceme vám k tejto príležitosti blahoželať, radovať sa s vami, veď „Hľa, aké dobré, aké milé je to, keď bratia spolu bývajú! Lebo Hospodin tam udelil požehnanie a život naveky.“

Z martinského cirkevného zboru a našich filií Dražkovce a Diaková prichádza zborový spevokol, vedenie zboru a hŕstka cirkevníkov, aby vám priniesli srdečné pozdravy k slávnosti inštalácie brata farára Janka Hroboňa. Vieme, že toto bola jeho i vaša vzájomná túžba, preto prosíme Pána, aby prikryl svojim požehnaním dielo, ktoré tu na Jeho chválu a oslavu vzniká.

Sestry a bratia, chceme vás povzbudiť k obetavej práci na tejto vašej vinici, aby váš nový farár nepocífoval nedostatok robotníkov, keď bude veľa žatvy. Obetujte svoj čas a schopnosti v prospech tohto spoločenstva a oslavy Hospodina, lebo „statočným zasvitne svetlo v tme...“

S Jankom Hroboňom dostávate ako bonus aj jeho manželku Máriu, ktorá, ako zistíte, nie je len jeho pravou rukou, ale aj nenahraditeľnou silou cirkevného zboru. My Martinčania by sme vedeli o tom rozprávať.

Vážený brat farár, veríme, že po desaťročnom pôsobení v Martine nebude pre teba problém „stavať mesto na hore“ i v tomto prostredí. Už som ti raz povedal, že „Hospodin ňa ustavične povedie, ukojí tvoju túžbu vo vyprahlom kraji“, a to platí aj teraz. Patríš k tým, ktorí hľadajú Božiu pomoc a svedomíte šíria Jeho kráľovstvo na zemi, ako to robili aj tvoji predkovia, ktorým nesmieš zostať nič dlžen. My sa budeme modliť za tvoju vieru, oddanosť Božej veci, ale aj zdravie a silu pri tvojom poslaní.

Pozdravuje ňa celý náš cirkevný zbor a všetci spolu ti želáme požehnanie od Pána Boha a neustálu prítomnosť darov Ducha Svätého.

JÁN ŽINGOR, DOZORCA
Bratislava-Dúbravka, 16. októbra 2011,
príhovor na inštalačných službách Božích Jána Hroboňa

Vážené kresťanské zhromaždenie v Páno-
vi našom,

súčasnou života sú aj príchody a odchody. Niekedy sa nás nedotknú, sme ľahostajní, inokedy nás rozlúčka dokonca poteší. No odchod brata farára Jána a sestry kantorky Márie spomedzi nás vyvoláva bolestné pocity.

Naše malé spoločenstvo na Bystričke neďaleko Martina ho chce ubezpečiť, že bol u nás vždy vítaným kazateľom slova Božieho. Jeho komunikačné schopnosti i zmysel pre humor nám tiež budú chýbať.

Ten odchod zároveň znamená skončenie pastoračnej činnosti rodu hroboňovského, ktorú začal jeho otec Ján Bohdan v martin-

skom zbere pred takmer dvadsiatimi rokmi. Rodu bohatého na kontinuitu farárskeho stavu, ktorého súčasťou bol aj významný slovenský básnik Samo Bohdan Hroboň.

Evanjelickí kresťania z Bystricky, naše stádočko malé, vám brat farár ďakujú za verné šírenie evanjeliovej zvesti a želajú vám radosť v duchovnom diele, zdravie a pokojnú myseľ.

Nech vo vás prebýva pomoc Ducha Božieho v hojnosti!

VLADIMÍR KNOŠKO
v zastúpení martinskej filie Bystrička
pri príležitosti inštalácie Jána Hroboňa
v Bratislave-Dúbravke 16. 10. 2011

Výstup na vrch – misia na Ukrajine 2011

Vrchy – najväčšia zásobáreň pitnej vody, prístav široko členitej biosféry a domov najmenej jedného z desiatich ľudí sveta. Druhý júlový týždeň sme počet obyvateľov hôr a vrchov pomyselne rozšírili aj my. Cieľom našej výpravy, ktorú tvorili deti z Ukrajiny, bolo zdolať niekoľko biblických vrchov. Ukázalo sa, že výstup na žiadny vrch nie je ľahký. Potrebná je viac ako dobrá telesná kondícia, slušné zásoby jedla a vody a tiež dostatok odvahy a modlitieb. Napokon ale vidíme ovocie svojej námahy – ten výhľad stojí za to!

Podobné zápasy sprevádzali aj našu cestu na Ukrajinu, kde sme toto leto už po treťi raz slúžili v tábore pre deti z Novogradovky a Petrodoliny, dvoch väčších dedín v blízkosti prístavného mesta Odesa. Našu expedíciu tvorilo deväť ľudí, ktorých vyslal evanjelický cirkevný zbor, Biblická škola (BŠ) a Evanjelická základná škola (EZŠ) v Martine.

Význam misie

Slovenská podpora práce s deťmi a mládežou na Ukrajine sa začala už v roku 2005, keď sa sedemčlenný tím Biblickej školy rozhodol poslúžiť na tomto mieste. Po istom čase sa misia obnovila. Minulý rok a rovnako aj počas tohto leta vycestovalo na Ukrajinu už deväť ľudí. Význam misie na Ukrajine tkvie v stále sa prehlbujúcej podpore luteránskeho zboru v Petrodoline, ktorý spravuje farár Alexander Gross. Podľa jeho slov

zbor zápasí s istou stagnáciou. Najväčším problémom je osloviť deti a mladých, ktorí by sa aktívne zapájali do činnosti zboru a ktorí by tvorili jeho ďalšiu budúcnosť. Alexander preto vyjadruje radosť z toho, že aj vďaka slovenskému tímu sa darí „ukazovať, že cirkev nie je iba miesto, kde ľudia prichádzajú postaviť sviečku, no je i miestom, kde majú deti svoje uplatnenie a kde sú pre niekoho dôležité“.

Ťažkosti výstupu

Myslím, že nie raz sa stáva, že ak niekomu povieme „Boh Ťa miluje“, dostaneme odpoveď „ale to ja viem“ a nie „áno, to každý deň zažívam“. V tejto časti príspevku sa s vami chceme podeliť aj o ťažkosti, ktorými slovenská časť tímu počas misijných priprav prechádzala – okúsili sme obavy z priebehu misie, neistotu v stále sa meniacom počte prihlásených detí či cirkevno-zborový zápas o potrebu tejto služby. Spomínam si, že v tých dňoch sme zároveň zažívali mocný Boží dotyk vo všetkých našich, ľudských zápasoch! K siedmim prihláseným deťom pribudlo v poslednom týždni pred začiatkom tábora ďalších tridsať; z finančných darov sme mohli zakúpiť dataprojektor, ktorý potom ostal v miestnom centre pre mládež; zakrátko sme mali aj dostatok horaliek a nejaké pohľadnice; na Ukrajine sa medzitým vybavili táborové priestory a dokonca aj teta upratovačka! Odchádzali sme uistení, že táto misia nebude o počtoch detí, veľkých prezentáciách a svetských úspechoch, ale o konkrétnych zámeroch, ktoré má s nami Boh tam, kde nás vysla.

Na tomto mieste chceme spomenúť i krásne svedectvo pomoci zo strany našich detí. Žiaci EZŠ nielenže držali za misiu pôst, ale spoločne vyzbierali neuveriteľných 400 eur. Ochota slovenských detí pomôcť sa ukázala aj v kreatívnych odkazoch a kresbách, ktoré na Ukrajinu cestovali spolu s misijným tímom.

Prvé kroky poznania a viery

Priznám sa, že odpoveď päťročného chlapčeka na otázku „čo znamená, že Ježiš za nás zomrel“ bola v prvý deň tábora trochu šokujúca: „...budú prázdniny!“ Veľmi rýchlo nám bolo jasné, že k nám prichádzajú deti z veriacich i neveriacich rodín. Myšlienka tábora – výstup na vrch – musela byť preto zrozumiteľná a „šitá“ na všetky hlavičky. Pri najmenších deťoch sme kládli dôraz najmä na význam a potrebnosť modlitby. Naši malí zverenci postupne rozumeli tomu, že duchovný rast každého z nás nie je možný bez rozhovoru s Bohom. Väčšie deti zase pomyselne putovali po krajine Mória a vrchoch Sinaj, Karmel, po vrchu Premenenia až na Golgotu. Rýchlo rozumeli významu Ježišovej smrti na kríži; dôvere Bohu či potrebnosti desiatich prikázaní. Obrovskú radosť nám priniesla mnohohlasná modlitba *Otče náš* v samotnom závere tábora.

Čo vidíš?

Znie to možno zvláštne, ale ako keby sme každým táborovým dňom, každým novým „vrchom“ viac rozumeli Ukrajine a jej ľuďom. Ďalšie riadky, žiaľ, nedokážu vypovedať všetko; píšú sa však v úprimnej snahe ukázať skromnosť a láskavosť detského sveta na tomto mieste. Jedna z prvých vecí, ktorú si uvedomil celý tím, bola totiž vďačnosť a žičlivosť miestnych detí.

Po športových aktivitách na páľivom slnku dostali všetky deti svoj plastový pohárik s vodou. Nikdy nezabudnem ako malé trojročné dievčatko zobralo svoj pohár a išlo k svojej mame, aby sa mohla napiť ako prvá. Deti sa nádherne delili so všetkými sladkosťami, ktoré dostali za odmenu, a tak mal i stále meškajúci Ljoša po svojom prí-

chode do tábora okamžite plné ruky cukrikov. Rovnako nás dojímala starostlivosť starších detí o svojich mladších súrodencov. Mali sme tam dievčatko, ktoré stále čosi strácalo. Po celodennom programe to bol jej o rok starší brat, ktorý mi s úsmevom podával sestriho tričko, tašku a skromnú hračku, ktoré si kdesi zabudla. Silným, hoci smutným svedectvom boli i krátke vlasy šesťročnej Dášky, ktorá si spolu s maminou, nechala ostrihať svoj dlhý vrkoč potom, ako jej zomrel práve narodený bráček.

Neviem, čo možno dodať. Snáď len vlastné presvedčenie, že tieto malé cibulkové hlavičky sú tými, ktorých by ste bez zaváhania zaradili do špeciálnej skupiny „ZMV“ – zvláštnu milosť vyžadujúce!

O porozumení

Mnohí určite vedia, že v slovnom spojení „máme krásny život“ je zrada. Tvárite sa totiž radostne a pritom vyslovujete vetu „máme červené brucho“. Faktom však je, že takmer polovica nášho tímu sa nikdy oficiálne neučila po rusky; ukrajinčinu sme dokonca prvýkrát počuli až na tomto mieste, a to viedlo k mnohým, viac ako veselým situáciám. Naučili sme sa, že pri vstupe do ukrajinskej kuchyne sa nikdy nevyslovuje veta „aká úžasná vôňa“, pretože hrozí v lepšom prípade hlad alebo v tom horšom medzinárodný škandál. Vôňa v ruštine má totiž opačný význam, nie práve príjemnej arómy. Slovo „úžas“ navyše znamená zvolanie „hrôza!“. Rovnako vám neradím spomínať „varovanie detí“, pretože vám svoje deti do opatery nik viac nezverí. Slovo „varovať“ má totiž v tomto jazyku význam „kradnúť“. Ak ste niečo „zabili“, na Ukrajine vás nepošlú do väzenia. Prinajhoršom zodvihnú svoj povestný ukazovák a upozornia vás, aby ste viac nič a nikde „nezabúdali“.

Aká a čia je Ukrajina

Ukrajinu, ako sme ju videli my, vytvárajú predovšetkým skromní ľudia; mnohopočetné rodiny, v ktorých sú deti milované a vychovávané k poslušnosti a úcte k starším; ľudia obklopení zvieratami, sladkými domácimi koláčmi a silným čiernym čajom; chovatelia kráv a kôz, pestovatelia sladkých červených melónov, cukín a uhriek, ktoré denne prinášajú na svoj stôl.

Na druhej strane vnímame nie veľmi prívetivú poveseľ Ukrajiny, ktorá ju prezentuje ako miesto častých kriminálnych činov, lacných „značkových“ mikín a ešte lacnejších cigariet. Bola miestom, odkiaľ sa privážal lacný alkohol a odkiaľ k nám prichádzal najväčší počet emigrantov. Bolo by však chybou neodkryť druhú časť tejto skutočnosti. Nemožno hovoriť o miestnej kriminalite, a nespomenúť zákony o zákaze pouličného pitia alkoholu a fajčenia cigariet na určených miestach. Rovnako nemôžeme vidieť iba lacné odevy, a nepriznať Ukrajine jej originalitu v odievaní – tradičné výšivky na pánskych košeliach a luxusné šaty pre dámy. Pravdou ostáva, že našincov by zrejme hneval miestny, pomerne chaotický systém dopravy, chýbajúca kanalizácia, jamy na cestách, voľne žijúce psy a mačky, diera namiesto záchodovej misy či veľmi malý výber produktov v miestnych obchodoch.

Po týchto slovách sa zrejme nedá vyhnúť istej skepse. No ak náš pohľad upriamime na Krista, na Toho, ktorý nás na toto miesto poslal, pochopíme, že takto sa veci v Jeho mene nekončia! Ak konáme podľa Božieho príkladu, neunikne nám, že On sám sa pridá k nám a vo svojom živote poznal viac trápenia a chudoby, než zažije väčšina z nás. Sám Kristus nám ukazuje, že utrpenie nikdy nemôže ostať bez svojho významu!

Otázka pre nás – ako môžeme pomôcť?

Ak chceme poznať odpoveď na túto otázku, treba si uvedomiť pomerne zložitú situáciu, ktorá na Ukrajine pretrváva. Podľa Alexandra Grossa, farára luteránskeho zboru v Petrodoline, je hlavným problémom dnešnej Ukrajiny chápanie spoločnosti, ktorá v období Sovietskeho zväzu nemohla slobodne chodiť do kostola. Dôsledky režimu priniesli podľa Alexandra „neveriacu spoločnosť, ktorá síce navštevuje kostoly a označuje sa ako religiózna, predsa však nepozná živého Boha“.

Zbor v Petrodoline, kde sme slúžili aj my, zabezpečuje z finančného hľadiska luteránsky zbor z Nemecka, no z veľkej časti si musí vedieť pomôcť sám. Zbor má okrem pastora jednu pracovníčku s mládežou, ktorá zodpovedá za detské centrum v dcérocirkvi zvanej Novogradovka. Ostatní pracovníci, rovnako ako misionári z Brazílie a Česka, prichádzajú z Odesy alebo iných miest, aby spolu realizovali stretnutia detí a mládeže či letné tábory. V zbere sa v súčasnosti začína realizovať projekt biblickej školy, kde budú okrem miestnych učiteľov pôsobiť aj ďalší misionári z Ameriky a Nórska. Alexander o tom hovorí s úprimnou radosťou; predsa si však uvedomuje ťažkú situáciu v cirkvi, kde síce „je iniciatíva a chuť niečo robiť, chýba však podpora štátu“. Prosí preto o modlitby zato, „aby Boh odkrýval dvere, nech môžu kresťanské semináre prebiehať v rôznych častiach Ukrajiny“.

Viac ako záver

Správy z Ukrajiny o tom, že tábor s témou „*výstup na vrch*“ mal veľmi dobrý ohlas boli pre nás povzbudením. Nespomíname to pre našu chválu – o tom misia nie je.

Chceme iba povedať, že Boh si láskavým spôsobom používa aj to málo, čo mu môže ponúknuť, a rozmnožuje to v plnosti.

Výstup na vrch bol požehnanou cestou pre celý misijný tím. Na Ukrajine sa totiž potvrdilo, že hoci sme mali dobrú kondíciu a usilovne sme pred cestou trénovali, nechýbali nám zásoby jedla, vody ani dostatok odvahy, výstup na „náš vrch“ veru nebol jednoduchý. Napokon sme však predsa videli ovocie svojej námahy a náš výhľad bol záračný... Boha, v ktorého veríme, spoznávali a prijímali ďalšie ľudské srdcia.

Za misijný tím Hedwiga Hannelová

Odkazy a postrehy tímu „Misia Ukrajina 2011“

Aby tento článok nebol svedčbou jednotlivca, s prosbou o pár riadkov, postrehov a dojmov boli oslovení aj ostatní členovia misijného tímu.

„Viem, že Pán Boh je všemohúci a je všade, no práve na Ukrajine, medzi deťmi, som akosi viac vnímal Jeho prítomnosť. Zaujala ma aj šikovnosť, radosť a skromnosť detí a úplne najviac pokora starých ľudí v ich životoch.“ *Janko*

„Na Ukrajine je ešte veľa práce a veľa toho, čo musíme zmeniť, ale s pomocou Boha je všetko možné. Slováci a Ukrajinci sú jedna rodina, ktorú spojil Boh, aby mohol meniť detské srdcia.“ *Eugeni*

„Tento rok bolo menej detí, no Boh vedel, ktoré tam majú byť. Atmosféra bola rodinnejšia. Neskôr sme sa dozvedeli, že deťom bolo svedectvom i to, že náš tím držal spolu. Videli iný príklad prístupu človeka k človeku, ako bežne vidia medzi svojimi učiteľmi.“ *Martin*

„Myslím, že som sa naučila lepšie načúvať Bohu aj deťom a uvedomila som si, že deti vždy vedia pozitívne prekvapiť, či už svojou šikovnosťou a múdrosťou alebo starostlivosťou jeden o druhého.“ *Mária*

„V tomto roku, hoci bolo menej detí, vnímam u nich a ich vedúcich oveľa bližšie a priateľskejšie spoločenstvo; tak medzi nimi navzájom, ako aj medzi nimi a Bohom.“ *Alexander*

„Asi najväčšiu radosť som mal z toho, ako si deti zapamätali pointu témy, ktorú sme sa v daný deň učili. Možno sme v nich dokázali niečo zasiať, preto to teraz musíme „niesť“ na modlitbách, aby Pán formoval ich srdcia.“ *Mimo*

„Tento rok sa mi najlepšie spolupracovalo so slovenským tímom. Nielenže sme si rozumeli ako ľudia, ale po celý čas som sa cítila ako časť jednej veľkej rodiny.“ *Alicia*

„Som nesmierne rád, že už druhýkrát som dostal možnosť zúčastniť sa na misijnej službe v Ukrajine, kde opäť ostal kus môjho srdca! Bol to skvelý čas so skvelými ľuďmi a úžasným Bohom.“ *Dušan*

Misijný tím z Martina sa vrátil z Ukrajiny

PRIPRAVIL
DUŠAN HAŠKO

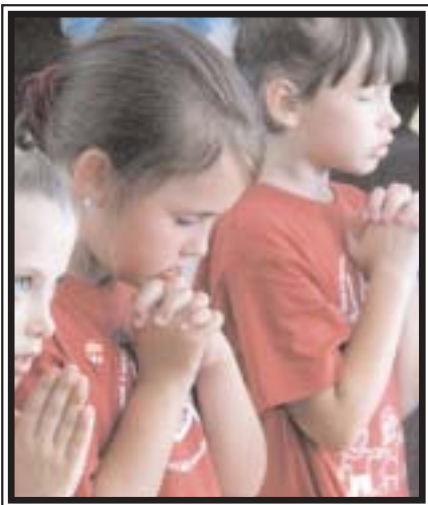
Jedna zo štyroch skupiniek, do ktorých boli ukrajinské deti rozdelené

V rámci misijnej služby Ukrajina sa už druhýkrát vydal k našim susedom 9-členný misijný tím laikov z martinského cirkevného zboru. Ich úlohou bolo v tamojšej dedinke Novogradovka realizovať v priebehu jedného týždňa anglický konverzačný tábor.

Počas každého dňa na nás ráno čakalo asi 30 detí, ktoré sa tešili na pestrý program pozostávajúci z biblickej témy, tvorivých dielní a športových hier. V rámci našej misie sme na podporu práce s deťmi a mládežou odovzdali miestnemu farárovi Alexandrovi Grosso-

vi dataprojektor, ktorý budú využívať pri realizovaní filmových klubov pre miestnu mládež. „V misijnej službe na Ukrajine, ktorá sa pomaly, ale isto stáva pevnou súčasťou aktivít zboru, by sme chceli pokračovať i v budúcom roku. Radi privítame nových záujemcov, ktorí by mali záujem zúčastniť sa tohto projektu. Aj touto cestou chcem v mene nášho cirkevného zboru i partnerského zboru na Ukrajine ešte raz poďakovať všetkým podporovateľom tohto projektu, bez ktorých by jeho realizácia nebola možná“, povedal na záver farár Milan Kubík.

V rámci ranných stíšení nechýbala nikdy krátka, no úprimná modlitba

ČO ZANECHALA MISIJNÁ SLUŽBA V SRDCIACH ÚČASTNÍKOV?

Hovorí Janko Bobrík, športový vedúci: „Ak ktorýkoľvek človek na akomkoľvek mieste vysloví ďakujem, ako by vyslovil najkrajšiu modlitbu. Prvý a určite nie poslednýkrát (dúfam) som mohol vo svojom živote absolvovať cestu na Ukrajinu, byť súčasťou tímu s neuveriteľne krásnymi ľuďmi z martinského evanjelického zboru, ktorý sa v tábore stará o deti a šíri slovo Božie i v takýchto odľahlých miestach. Mohlo sa tak udiť i vďaka pochopeniu a podpore mojej manželky Adky, mohlo sa tak udiť, lebo pán farár Kubík povedal: „Prečo by nie, Ján!“ Vo svojom živote som prešiel rôzne miesta, videl rôzne kraje a prežil rôzne situácie a dnes môžem povedať, že vždy je to o tom, s kým ste, nie kde ste.

Ja som bol týždeň na Ukrajine s úsmevom detí a šťastím v ich očiach, s priateľmi, ktorí to šťastie a úsmev vedľa vyčarí, a bol som s Pánom Bohom,

Dušan Haško odovzdáva miestnemu kňazovi Alexandrovi Grossovi dataprojektor, ktorý bol naším darom na podporu práce s mládežou v dedinke Novogradovka

ktorého som akosi viac ako všedne cítil v mojom srdci a hoci som v minulosti pochyboval, dnes viem, že je v každom z nás. **ĎAKUJEM!**

Viac informácií o tábore nájdete na:
<http://gloria-ukraine.org/index.php?newsid=351>

VŠETCI SME NA BOJISKU

6. nedeľa po Sv. Trojici – 31. 7. 2011

*Veď náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám a mocnostiam,
proti pánom sveta tejto temnosti, proti zlým duchom v nebesiach.*

Ef 6, 12

Milí bratia a sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Hoci je čas prázdnin a oddychu, prežili sme týždeň bohatý na udalosti. Aj smutné, bolestivé, ale aj radosné. A za mnohé sme Pánu Bohu vďační, lebo aj v nich sme cítili Jeho prítomnosť. Spomeniem len niektoré, napríklad to, že sme tento týždeň vypravovali k večnosti päť duší z nášho cirkevného zboru. Skláňame sa pred Božou majestátnosťou a spolu s rodinami po týchto našich milých prichádzame práve na tomto mieste, pred Boží oltár, aby sme si vyprosili Jeho uistenie, že veriacim v Neho svieti nádej na opätovné stretnutie v nebesiach. Rovnako tak smútime s našimi katolíckymi sestrami a bratmi nad odchodom ich biskupa Rudolfa Baláža. Bol súčasťou kresťanského života v Turci nielen tým, že tu pôsobil, ale aj preto, že bez jeho podpory by len veľmi ťažko prešla akreditácia vzdelávacieho programu našej Biblickej školy (BS).

Naopak radosnou príležitosťou boli stretnutia s našimi priateľmi zo Spojených štátov z Naperville, ktorí prišli brigádniccky pomôcť pri úpravách budovy gymnázia a tiež nových priestorov evanjelickej základnej školy (EZŠ). Rovnako viedli biblický tábor pre únedžerov z nášho cirkevného zboru. Veľmi si vážime ich zápas o toto Božie dielo. Oni boli zásadní podporovatelia myšlienky, ktorá vznikla v našom cirkevnom zbore, o založení BŠ a EZŠ. Určite k týmto udalostiam pripočítame aj stretnutie primátorov nášho mesta a mesta Naperwille, ktoré sa uskutočnilo práve na našej pôde. Bolo to rokovanie o veciach Božích v tomto meste. Bolo by čo ešte spomínať, ale chcel by som priblížiť dve udalosti, ktoré ma inšpirovali aj k dnešnej kázni.

Je to udalosť, ktorá zaplnila médiá nevidaným spôsobom. Tragická masakra v Nórsku, ktorú spôsobil mladý muž menom Anders Breivik. Neostalo chladné ani naše mesto... Máme blízko k ich kultúre. Bjørnstjerne Bjørnson (1832–1910) bol nórsky prozaik, dramatik, básnik a publicista, nositeľ Nobelovej ceny za rok 1903. Bojovník za národnú nezávislosť, za slobodu malých a utláčaných národov, zástanca Slovákov. Dnes je to naša martinská Jesseniova lekárska fakulta UK, ktorá poskytuje vzdelanie pre mnohých študentov práve z Nórska. Celý týždeň pred našim kostolom horeli sviečky. Pri tejto tragédii zomrelo viac ako 75 ľudí. Politici hovoria o najväčšej tragédii v Nórsku po 2. svetovej vojne. Ľudia sú zdesení. Boja sa, lebo už nie sú v bezpečí ani medzi svojimi. Rozpadli sa istoty založené na plytkom podloží moderného liberalizmu. Postavili sme si ako Európania latku, ktorú nedokážeme preskočiť. A ani sa nedá, lebo je to len vidina, fatamorgána, bez základov pevného Božieho zákona a Božej lásky a ľudskej slušnosti. Experti sa hádajú o tom, či je na vine extrémna pravica, moderní liberáli bez záväzkov, alebo konzervatívni nacionalisti, alebo dokonca nacisti, alebo žeby extrémna ľavica, ktorá má v Nórsku svoje pevné politické miesto? Sledoval som aj ten zápas bezpečnostných zložiek. Zvýšila sa ostrážitosť na hraniciach a letiskách. Tajné služby sú v pohotovosti. Všetko je pod kamerami. Čo však s nepriateľom, ktorého nevidno, s nepriateľom, ktorý je v nás, ktorého žiadne kamery a bezpečnostné zložky nezachytia, lebo je viditeľný až pod Božím svetlom, a ktorý predovšetkým má na svedomí túto hroznú tragédiu?

Náš biblický text to vyjadruje slovami: Veď náš boj nie je proti telu a krvi, ale proti kniežatstvám a mocnostiam, proti pánom sveta tejto temnosti a proti zlým duchom v nebesiach. My ako kresťania máme dovidieť „za telo a krv“, máme sledovať aj veci, ktoré sme schopní vidieť len duchovným zrakom. To, čo sa stalo v Nórsku, je len dôsledok toho, že sme ako európsky národ stratili schopnosť vidieť podstatu. Opustili sme pohľad na Boha a oslepli sme aj voči zlu. Skrývame sa za systémy – politické, sociálne, kultúrne, filozofické – a zabudli sme, že sme sa skryli v prvom rade pred Bohom ako Adam kedysi v rajskej záhrade.

Boh nás aj v tejto chvíli pozýva k zápasu. Ako veľmi je tento zápas dôležitý, mohli sme si pripomínať s našimi deťmi počas celého týždňa na biblickom tábore. Tento trochu militantný názov „všetci sme na bojisku“ chce poukázať hlavne na to, že ako kresťania a Boží bojovníci máme viesť poctivý zápas proti zlu a nespravodlivosti skôr, než sa ono prejaví v podobe nejakej tragédie, poklesku, v zblúdení, vražde, smilstve a odpadnutí od Boha. Deti získavali odvahu k modlitbe: včera sa mi jedna vedúca skupinky zverila sa pozoruhodným svedectvom o dievčatku, ktoré sa na konci tábora samo pomodlilo. Iste to bol pre ňu veľký zápas, ktorý napokon zvládla. Ktovie koľko takýchto zápasov sa odohralo v ostatných srdiečkach tých viac ako šesťdesiat detí. Možno to boli prosby za rodičov, aby dnes s nimi prišli do kostola. Aby sa dokázali pomodliť doma pri stole, hoci sa to v ich rodine nerobí.

Toto sú, sestry a bratia, ozajstné bojiská, kde sa nerozhoduje len o bezpečnosti na letisku, ale o večnom živote. A sú omnoho ťažšie a nebezpečnejšie, ale dá sa na nich zvíťaziť. Veď ten zásadný zápas je už dávno vyhratý vďaka Pánovi Ježišovi Kristovi. Jemu patrí česť a sláva naveky. Amen.

Modlitba:

Otče nebeský, prosíme Ťa, daj nám i celej cirkvi svojho Svätého Ducha, ktorý by nás vyzbrojil tak, aby sme Tvojmu svätému slovu verili a podľa neho žili. Keby si Ty nebol s nami, dávno by sme boli podlahli v duchovnom zápase, a tak stratili večný život. Ty však môžeš spôsobiť, aby sme my, naše detky, naše rodiny i celá cirkev odolali všetkým pokušeniam a obstáli.

Naša pomoc je v Tvojom mene, Hospodine, ktorý si stvoril nebo i zem. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Nórsky vrah nemohol byť kresťanom,

lebo ak by ním bol, rešpektoval by piate Božie prikázanie: Nezabiješ! Kresťanom sa človek nestáva len krstom, ale i presvedčením, že existuje Boh, ktorý formuje človeka a civilizáciu zápasom o dobro, ktorý si neželá – zakazuje zabíjanie kohokoľvek akýmkoľvek spôsobom, ktorý odmieta nenávisť.

Nórsky vrah však prekročil hranicu – už jeho vražedný plán ho diskvalifikoval ako kresťana. Odmietol všetky Božie i svetské zákony, odmietol hlavný príkaz Kristov: Miluj bližneho svojho ako seba samého!

Ak by bol Kristovým poslom, bol by hodný mena kresťan.

Do človeka – zvera, ktorý vraždil na ostrove, však vstúpil satan a dal na vedomie svetu svoje zámy: Zničím vás kresťania, zhynieš kresťanstvo! Ale tak to nie je, a tak to ani nebude. Pretože satanovi uveria iba tí, ktorí neskúmajú vlastnú nenávisť, ktorí ju neodmietajú a ktorí ju šíria. Ktorí neznesú sviečkočku pred katedrálou, ktorí sa k nemu nenávisťnými rečami pridávajú a pridávajú.

Skúmaj svoju nenávisť a spor sa s ňou! Inak ťa osud privedie na cestu nórskeho vraha.

Z INTERNETOVSKÝCH DISKUSÍ

Národ, ktorý je v Božích rukách

7. nedeľa po Sv. Trojici – 7. 8. 2011

*Blahoslavený národ, ktorému Hospodin je Bohom,
ľud, ktorý si zvolil za vlasť.*

Zalm 33, 12

Milí bratia a sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Keď máme hovoriť o téme „národ, národnosť“, tak sú to témy, ktoré nás viac unavujú, obťažujú, než povzbudzujú a potešujú. Tak sme to mohli zažiť na vlastnej koži aj ako cirkevný zbor, keď sme začiatkom júna spolu s mestom Martin, Maticou slovenskou a Slovenskou národnou knižnicou pripravili oslavy 150. výročia Memoranda slovenského národa. Pri ich príprave sme sa tešili, aká to bude výnimočná príležitosť poukázať na to, že nemáme svoj pôvod len vo svojich rodinách, ale máme svoj pôvod aj ako národ. A že ten pôvod nie je len záležitosť nejakého etnika, politickej strany alebo skupinky nejakých zbohatlíkov, ale v prvom rade je to vec kresťanskej viery a nádeje, že sme aj národom Božím. Veď keby nebolo kresťanských dobrodincov, tak ktovie či by sme mali dodnes svoju reč, jazyk a identitu? Národné ctenie musí byť v prvom rade ctením nábožným, a teda kresťanským.

Aj to prvé memorandové zhromaždenie dali dokopy ľudia predovšetkým veriaci, dôveryhodní, spoľahliví a slušní. A bolo to tak až dovtedy, kým sa ten náš národ nenapil opojného nápoja ateizmu po 2. svetovej vojne. Odtedy byť národný znamenalo byť v ateistickej strane. A dodnes sme ako národ z tohto celkom nevyrástli. Dnes je to o to ťažšie, že za tou národnou hrdosťou stoja neraz pochybné živly a slušní ľudia, ktorí sú akoby skrytým zdravým jadrom tohto národa, sa do tejto témy veľmi nehrnú.

Napriek tomu si myslím, že téma národa môže byť aj témou radostnou. Veď aj žalmista hovorí: Blahoslavený národ, teda národ šťastný a blažený je ten, ktorému Hospodin je Bohom. Tu nejde len o Izraelcov, ale aj o každý iný národ, ktorý si Boha pozve za svojho skutočného vládcu, kráľa, prezidenta a zjednotiteľa. Žalmista tu zrejme schválne hovorí: Ašre hagoji. Slovom gój sa označuje národ predovšetkým pohanský, a teda bez Boha, bezbožný. Boh má záujem aj o iné národy. Toto je nádherné evanjelium vyslovené niekoľko storočí pred Kristom, ktorý je svetlom národov.

Prečo je takýto národ šťastný, blahoslavený? Lebo je v Božích rukách. Lebo má svoje mravné hodnoty, ktoré uplatňuje aj v každodennom svete ekonomiky, politiky a kultúry. Mnohé mestá či dediny si k svojim názvom pridávali ešte svätý. Toto naše mesto sa kedysi volalo Turčiansky Svätý Martin. Bolo to privilegium, ktoré už akoby zďaleka oznamovalo pútnikom, akých ľudí tu možno stretnúť. Pre Svätomartincanov to bola za- sa výzva k mimoriadnej zodpovednosti v každodennom živote.

Ale je to aj vedomie, že ako národ stojíme pred niekým, komu sa s konečnou platnosťou budeme zodpovedať, pred kým sa nedá utiecť ani skryť. V 14. verši nášho žalmu sa hovorí: „Z miesta, kde tróni, hľadí na všetkých obyvateľov zeme.“ To nás zasa pozýva k pokore a k bázni pred Bohom. Hodnotu, kvalitu národa neurčuje HDP, ale kvalitu národa určuje schopnosť sebareflexie, priznania si viny, schopnosť vzájomne si odpustiť. Aké jedinečné gesto urobil nemecký národ, keď sa ospravedlnil za krivdy spôsobené v 2. svetovej vojne ostatným národom, najmä židovskému. Dokonca niektorých aj od-

škodnil. Bolo to krásne, až zacheovské pokánie. O našom národe sa hovorí ako o národe skôr utláčanom ako barbarskom. Skutočne sme nikdy nerozhodovali o iných, nikdy sme nad inými nevládli. Aj preto sa hovorí o nedostatočnej hrdosti. Ale zisťujeme, že najviac nám chýba práve pokora, sebareflexia a odpustenie. To sú hodnoty nebeské. Iba v ich svetle sa stávame aj národom Božím.

Dnes hovoríme o národe aj preto, lebo si pripomíname vznik Matice slovenskej, ktorá nenahraditeľným spôsobom tvarovala dušu nášho národa nielen na území našej domoviny, ale aj ďaleko za jej hranicami. Aj táto inštitúcia vznikla ako nádejný výhonok na pozadí ťažkého a bolestného údobia nášho národa v 19. storočí. Nevznikla na hrdosti a sebavedomí, ale na pokore. Na vedomí, že náš národ bude za niečo stáť len vtedy, keď bude bohabojný. Iste aj preto si do vedenia zvolili dvoch biskupov, katolíckeho Štefana Moyses a evanjelického superintendenta Karola Kuzmányho. A vždy, keď sa tento cit pre pokoru, pokánie a nábožnosť vytratili, tak strácala svoj zmysel aj Matica. Aj táto inštitúcia stojí dnes pred ťažkou úlohou osloviť znudeného, sklamaného, globalizmom zvetraného Slováka. Osloviť ho tými večnými hodnotami a presvedčiť ho, že keď nebude nábožnosti, tak nebude ani národnosti ani slušnosti. Priliehavo to vyjadril Július Vanovič vo svojej knihe Znamená domova, v ktorej práve Matici pri jej storočnici (1963) venuje tieto slová: „Slávosti matičnej storočnice pravdepodobne určia starému Martinu a Matici miesto v našej kultúre; nebude ťažké dokázať, že nepomerne je tu viac kladov a hodnôt ako menej a menších záporov; bude to kultúrny čin pozitívny a čin skutočne načase, pôjde len o to, aby – podľa zaužívaného pravidla – neznamenal iba gumovanie starých a vписovanie nových kultúrnohistorických výkladov, aby neznamenal zmenu v minulosti, ale istým spôsobom v prítomnosti, aby sa prišlo k ľudskému a mravnému nervstvu týchto pamätných dejov kdesi v hĺbke storočia, aby z neho prešlo do prítomnosti to, čo zostáva živé.“

A napokon chceme o národe hovoriť aj preto, že sme ako kresťania súčasťou ešte iného, vzácnejšieho národa, než je ten náš slovenský. My sme aj občania nebeskí. S apoštolom Pavlom povedané ...naša otcina je v Nebesiach, odtiaľ očakávame spasiteľa Pána Ježiša Krista. Tak to predsa spievali aj naši predkovia: Slovensko moje, otcina moja, krásna si ako raj... a v druhom verši akoby jedným dychom: Ej, mám otcinu ja ešte inú, kde vládne môj svätý Boh a Pán.

To je národ, to je domovina, ktorú žiadna globalizácia neohrozí. Je pripravená všetkým národom, rodom a jednotlivcom, ktorých Bohom je sám Hospodin. Amen.

MODLITBA:

Milostivý a dobrotivý Otče, oslavujeme Ťa radostne,
že si nám býval príbytkom od pokolenia až do pokolenia.
Ďakujeme Ťi, že si aj náš národ povolal do svojej služby
a obdaril ho k tomu svojimi hrievami.

Prosíme Ťa, ochraňuj ho i naďalej,
buď mu stále Hradom prepevným,
aby žil v jednote ducha vo zväzku pokoja,
a maj nás i našu drahú vlasť stále vo svojej ochrane.
Spravuj všetky naše vrchnosti Duchom svojim Svätým,
aby zlo odstraňovali a dobro a pokoj napomáhali.

Za to za všetko nech je Tvoje sväté meno ustavične chválené a zveľbované
teraz v tejto našej zemskej vlasti a raz v Tvojej nebeskej. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

VŠETCI SME

NA BOJISKU

„Povedz babke, povedz mame,
nech vie o tom celý svet,
že sa všetci šťastne hráme,
čo viac môžu deti chcieť.
Vie to otec, vie to dedko
a tak smelo k slnku hľadť!“

Slová tejto piesne krásne doznievajú a mne sa vracajú spomienky na letný čas v detskom dennom tábore, ktorý sa konal v dňoch 25. – 30. 7. 2011.

Presne takto sme začali spolu so šesťdesiatimi deťmi a osemnástimi vedúcimi tábora: „šťastne“. Stretávali sme sa celý týždeň a deti k nám prichádzali každé ráno. Zoznamovali sme sa, spolu modlili, učili sa, čo znamená byť na bojisku (nielen ako vojaci, ale aj ako Boží bojovníci, ktorí zápasia v tomto svete a každý deň bojujú a odolávajú zlu). Spievali sme piesne, ktoré ešte stále znejú v ušiach: „Viem, že meno Pána, je môj úkryt“, hrali sa, športovali, spoznávali nových kamarátov. Naozaj sme sa šťastne hrali a mali krásne spoločenstvo. Hoci počasie veľmi neprialo, vôbec nám to neprekážalo, lebo sám Boh to všetko požehnal a krásne pre nás pripravil. Dokonca prišli aj priatelia z amerického zboru Naperville a mládežníci z Nitry, ktorí nám spestrili dva dni a prežili sme s nimi nádherný čas v objatí Božej lásky.

Jeden deň sme si urobili aj výlet do Žiliny, do lanového parku – to bolo lezenia! Ale veľmi dobrý čas to bol na všetko, čo sme tam zažili – cesta vlakom, krásne počasie, lezenie po lanách, dážd, cesta na obed, skvelý obed, nakupovanie.

Náš tábor sme zakončili spoločným stretnutím s priateľmi z amerických zborov, s rodičmi a programom pre nich. Našich kamarátov z tábora sme pasovali za Božích bojovníkov, ktorí môžu a chcú bojovať a pevne stáť v Božej prítomnosti.

Každý rok sa zamýšľam nad tým, čím je výnimočný ten-ktorý tábor. Vždy je veľa príprav, únavy, zhonu a pritom to všetko tak rýchlo ubehne. Ale výnimočné je to práve v deťoch, ktoré prichádzajú so svojimi radosťami, starosťami a zážitkami. Je krásne ich počúvať, je krásne ich učiť o Bohu, ale ešte krajšie je, keď môžete vidieť, aké zázraky robí Boh na tábore. A vždy je to iný zázrak – niekedy nepatrný, inokedy väčší. A práve toto Božie konanie je výnimočné na tábore – Boh koná a prihovára sa deťom, ktoré prídu a odídu späť do sveta. Ale už s rozdielom – poznačení a opečiatkovaní Božím dotykcom. A tak sme sa rozišli s poznaním, že vždy môžeme smelo hľadiť nie k slnku, ale k samotnému Bohu, ktorý je živý a mocný.

Lubka

NEMUSÍME SA BÁŤ, DÔVERUJME MU, ON SA POSTARÁ

MLÁDEŽNÍCKY MARTINSKÝ TÁBOR NEĎALEKO BANSKEJ ŠTIAVNICE

Prázdninový čas plný radosti, smiechu a spoločnej zábavy nechýba ani medzi našou mládežou. Spoločné táborové chvíle s Bohom a v spoločenstve sme tento rok trávili pri Banskej Štiavnici (9. až 14. august). Prežili sme veľmi požehnaný čas pri spoločných hrách, kúpaní, výletoch či túre na Sitno. Celý týždeň sme sa zamýšľali nad tým, aký zmysel má náš život a každý večer sme preberali jednu časť nášho putovania. Témy *Kto som ja?*, *Prečo som tu?*, *Kam idem?*, *Prečo sa strácam?* *nie Cesta späť?* iste otvorili dvere aj do pre nás ešte neprebádaných oblastí života. Na tábore bol s nami aj „náš“ brat farár Ján Hroboň, ktorého prítomnosť nám pripomenula spoločne prežité krásne časy v Martine. Na konci týždňa sme sa s ním len ťažko lúčili, ale všetci dobre vieme, že nie je ani také dôležité, kde teraz sme, ale

dôležité je to, kde sa všetci raz stretne-me...

Boh nás miluje láskou, ktorú si ani len nedokážeme predstaviť. On nás posielal do sveta, kde je neraz ťažké uveriť, že skutočne existuje, do sveta, kde vládne tma a nenávisť. Ale nezabúdajme, že Boh nás stvoril a povýšil nad všetko stvorené. My sme súčasťou Jeho dokonalého plánu, sme tým svetlom do tmy. Nemusíme sa báť, dôverujme Mu, On sa postará. Asi je to často aj veľmi náročné pochopiť, ale Pán Ježiš nás uisťuje, že kráča s nami, že ten náš kríž je vďaka Nemu „lahký“. Učí nás trpezlivosti a nádeji. A ako krásne zaznelo aj počas jedného táborového večera: čakanie je tou najťažšou prácou nádeje. Vydržme, nechajme sa viesť... lebo kto vytrvá do konca, bude spasený...

LUCIA HLOBEJOVÁ <>

„V mene trojjediného Boha“ — požehnanie pre novú jedáleň

Martin, nedeľa 4. 9. 2011

Staré porekadlo hovorí, že cesta k srdcu človeka ide cez jeho žalúdok. V Martine sa táto múdrosť rokmi overuje v praxi. Na Memorandovom námestí sa kedysi varilo v starej pivnici v blízkosti zborového domu. Štyri oddané služobníčky v piatok nakupovali potraviny, aby mohli v sobotňajšie dopoludnie uvariť čosi chutné pod zub. Neskôr vznikli plastové poháre a taniere, papierové obrúsky a navlhčené vreckovky, ktoré modernému človeku prakticky pomohli. Varievalo sa však naďalej v malej pivnici, ktorú čas od času dopĺňala kuchynka Biblickej školy. Najnovšia éra a v nej mnoho pre vec zapálených ľudí prináša novú jedáleň, ktorá bude slúžiť tak deťom, ako aj pracovníkom Evanjelickej základnej školy, Centra kresťanského vzdelávania (Biblická škola) a cirkevného zboru v Martine.

Zúčastniť sa na otvorení a požehnaní novej jedálne je v istom zmysle výsadou. Obzvlášť ak si uvedomíme, že za jej zriadením stojí veľa úsilia, modlitieb a nemalých finančných prostriedkov. Dúfali sme, že náklady na rekonštrukciu jedálne nepresiahnu sumu 50 000 dolárov. Projekt, ktorý nám predložil architekt, bol však navrhnutý na 300 000 eur.

V tejto neľahkej situácii nás prekvapila finančná pomoc spoza „veľkej mláky“, ktorú odštartovala KJ. Sympatická Američanka sa rozhodla uctiť si pamiatku svojej mamy tým, že spolu s rodinou a priateľmi vyzbierali 10 000 dolárov určených na rekonštrukciu jedálne. KJ v liste, v ktorom oznamovala rozhodnutie o sponzorskom dare, napísala: „Nemyslím si, že existuje lepšie miesto, ktoré by mohlo byť pamätníkom na moju mamičku.“ Paul Berge, pastor luteránskej cirkvi v Saint Andrews' dodáva, že sponzorský dar KJ a jej rodiny motivoval ďalších veriacich natoľko, že v priebehu nasledujúcich týždňov sponzorský dar vzrástol na 63 000 dolárov. Suma však ešte stále nepostačovala úplne a náklady počas prestavby rástli. Projekt, ktorý nám pôvodne predložil architekt, bolo preto potrebné zrevidovať. Financie napokon stačili aj vďaka výraznej pomoci dobrovoľníkov – rodičov, učiteľov, amerických veriacich i pracovníkov Centra kresťanského vzdelávania – Biblickej školy. Všetci menovaní prispeli k tomu, že jedáleň bola zrekonštruovaná za výrazne nižšie náklady. Za ich ochotnú prácu a súčasne službu im patrí veľké uznanie a vďaka.

Evanjelickej základnej škole dosiaľ slúžila jedáleň na Mudroňovej ulici, ktorá už kapacitne nestačila. Navyše boli aj obavy z bezpečnosti pri presune detí cez mimoriadne frekventovanú cestnú komunikáciu. Podľa farára Kubika je ďalším veľkým pozitívom i fakt, že jedáleň môže nanovo priniesť už takmer „zabudnutú tému modlitby a vďakyvdania pred jedlom, ktorému sa deti vo svojom prostredí budú prirodzene učiť“. Evanjelická základná škola tak i vďaka novým priestorom jedálne získava stále viac charakter plnohodnotného vzdelávacieho komplexu.

O požehnanom spoločenstve „pri dobrom jedle“ hovoril aj riaditeľ školy, ktorý sa vzápätí poďakoval všetkým tým, ktorí boli na projekte účastní, menovite primátorovi mesta Andrejovi Hrnčiarovi, firme KDK, pracovníkom Biblickej školy, učiteľom a vychovávateľom EZŠ, kresťanom z USA, veriacim z domáceho cirkevného zboru, ako aj rodičom.

Pri personálnom zabezpečení a spoločnom plánovaní využitia priestorov sa opäť stretnú tri inštitúcie – jedáleň bude slúžiť EZS, Biblickej škole a cirkevnému zboru. Pre potreby celého spoločenstva nájdú priestory uplatnenie pri každoročnom zborovom dni, pri návštevách partnerských cirkevných zborov alebo stretnutiach mládeže. V rámci budúceho rozvoja bude otvorená aj pre evanjelickú materskú školu a plánované bilingválne gymnázium. To však bude, slovami Milana Kubíka, „témou širšieho, komplexnejšieho diela v podobe Centra kresťanského vzdelávania v Martine“.

Veci, ktoré dávame Pánu Bohu do opatery, robíme žalmom, chválou a požehnaním. Rovnaké veci sprevádzali – slovami farára Kubíka – i stavbu jedálne. Stretnutie za účelom jej požehnaní a posvätenia uzavrel so želaním „nech je Duch prítomný v milosti a láske, aby sa aj v tomto priestore mohlo šíriť evanjelium“.

Ostáva nám preto veriť, že nové miesto prinesie veľa radosti a chutných dobrôt každému, kto doň bude vstupovať.

(H E H E)

Nová školská jedáleň Evanjelickej základnej školy v Martine

Roku 1540 povedal M. Luther Filipovi Melanchtonovi: „Nech by sa akékoľvek dobro dialo, tak sa deje a začína skrze modlitbu, ktorá je jedinou všemocnou cisárovnou. V ľudských veciach zmôžeme modlitbou všetko: čo je usporiadané, tomu vládžeme, čo je pomýlené, to meníme a zlepšujeme, to, čo nedokážeme zmeniť a zlepšiť, to pretrpíme, prekonáme všetko nešťastie a zachováme všetko dobro.

Oproti prenasledovaniu nieto inej pomoci ako modlitby.“

Po prázdninách znova začíname...

Len nedávno znelo z úst školákov to radostné: HURÁ, ide sa na prázdniny. Je čas voľna, milujú ho malí i veľkí.

Tento čas sa skončil, a tak i my, sestry zo spoločenstva krúžku ručných prác, sme sa opäť začali schádzať v cirkevnej sieni nášho zboru, aby sme i v našom seniorskom veku urobili niečo, akýkoľvek malý skutok pre tých, ktorí potrebujú pomoc, aby sme urobili niečo, za čo nám nezaplatia, ale musíme mať radosť z toho, že sme tento skutok urobili.

Naše prvé stretnutie po prázdninách bolo však niečím výnimočné. Sestry z krúžku vyšli pre veriacich filie Diaková oltárne rúcho, ktoré im bolo na tomto stretnutí odovzdané a v najbližšiu nedeľu na službách Božích za prítomnosti sestier a bratov z Dražkoviec a Martina posvätené.

Nech sú požehnané všetky stretnutia, pri ktorých bude toto rúcho prestreté, nech tak ako bolo s láskou zhotovené, bude aj veriacimi filie Diaková vďačne prijaté.

Pri našom prvom stretnutí sme nezapudli do našich modlitieb zahrnúť žiakov evanjelickej základnej školy i žiakov všetkých škôl, ktorí od septembra zasadli do školských lavíc. Nech tieto deti prosperujú zdravím a múdrosťou pre potešenie Božie a radosť svojich blízkych.

V modlitbách sme boli aj s našimi nemocnými sestrami, ako aj s tými, ktoré si, Pane, navštívil ťažkým smútkom a bolesťou. Prosíme Ťa, nebeský Otče, buď pri nich v týchto ťažkých chvíľach a nepúšťaj ich.

Žehnaj a ochraňuj nás v tento i budúci čas.

Pane, osvieť svoju tvár a milosťou nás obdar.

Po všetky dni daj nám svoj časný i večný pokoj.

Pane, Ducha svojho daj, viery v Krista hojnosť praj.

VIERA MAREČKOVÁ

B L A H O Ž E L Á M E

Čo oko nevidelo, ucho nepočulo a do ľudského ucha nevstúpilo, to Boh pripravil tým, ktorí Ho milujú.

Pane, Ty si mi dal skúsiť mnohé súženia, biedy, ale znova ma obživíš, zveľadiš moju dôstojnosť a potešíš ma, neodoprieš mi Svoje zľutovanie, Tvoja milosť a vernosť ma vždy ochránia.

Dňa 6. 10. 2011 sa z Božej milosti dožila požehnaných 90 rokov

ZUZANA FROLOVÁ

Pri tomto vzácnom jubileu ju srdečne pozdravujeme, prosiac nebeského Otca, aby čas pozemského života, ktorý jej ešte vymeral, naplnil hojnosťou Svojho požehnanja, lásky, milosti a pokoja.

Spoločenstvo sestier
krúžku ručných prác

Vizitka učiteľa na EZŠ – Martin Pilát

Je učiteľom prvého stupňa a denne ho zamestnáva a teší učenie prírodovedy a vlastivedy. Má rád hudbu, prírodu a huby. Nepohrdne dobrou stanovačkou a teší ho turistika. Okrem iného sa najradšej živí haluškami a chutným gulášom.

Otázka na úvod: Povedz našim čitateľom, kto je Martin Pilát?

Som predovšetkým otec päťročného syna a pokojný typ človeka. Mám rád učenie a na deťoch ich veselosť, úprimnosť a kopec otázok.

Máš zaujímavé priezvisko. Čo humorné ťa s ním postretlo?

Toho je dosť (úsmev). Môj kamarát Ludo Hroboň sa s deťmi hrával tak, že im z hlavy brával ich čapice. Keď sa naňho driapali, aby si ich vzali späť, zvykol im vravievať, že také to je „trpieť pod pilátom.“

Predpokladám, že pred nástupom na Evanjelickú základnú školu v Martine si nebol aktívny kresťan. Kedy to u teba začalo byť s Bohom „vážne“?

Vážne to s Bohom začalo byť hneď od začiatku. V škole som zrazu musel hovoriť o Bohu deťom, a to bolo vážne. Necítil som síce vnútorný rozkol, ale nebol som zvyknutý hovoriť o ňom verejne. Zrazu som však musel. A to ma postavilo do istej konfrontácie s kresťanstvom.

Pomohlo ti v tejto konfrontácii, v ceste za Bohom, i pôsobisko na EZŠ? Ak áno, v čom konkrétne?

Na EZŠ ma najviac formovalo a formuje prostredie, kde sú ľudia, ktorí na neboja o viere rozprávať. Veľmi mi to pomáha. Zároveň je vytvorené tak, že učiteľ je do všetkého prirodzene vtiahnutý, ale nie iba v jednom smere. Chodí na služby Božie, zúčastňuje sa raných stíšení, biblických hodín, stretne sa a zhovára s farárom...

Čo ti najviac vyhovuje na pracovisku, ktoré sa identifikuje ako kresťanské, resp. evanjelické?

Najviac mi vyhovujú kolegovia, teda to, že všetci tvoríme širšiu komunitu. Ku kolegom z EZŠ totiž radím aj ľudí z Centra kresťanského vzdelávania (Biblická škola) či ľudí z cirkevného zboru (farár a mládež).

Ruku na srdce, čo je podľa teba nevýhodou pracoviska, ako je EZŠ?

Neviem, či možno hovoriť o nevýhodách. Myslím si, že škole by pomohlo, keby existovala jedna budova pre všetky triedy. Päť budov je veľa, čo brzdí aj šírenie informácií medzi kolegami. Prívatil by som preto aj miesto, kde by sa mohli učitelia stretávať – niečo ako učiteľský klub.

V nedeľu 4. 10. 2011 si bol konfirmovaný. Konfirmácia síce nie je sviatosťou, je však slávnostným potvrdením krstnej zmluvy a sľubom vernosti Kristovi i cirkvi. Čo bolo na nej to najlepšie?

Môj vnútorný pocit. Bol výborný. Bol som spokojný, cítil som radosť z toho, že som sa stal členom spoločenstva. Veľmi ma potešilo, že so mnou bola aj moja žena.

Čo sa teraz, po konfirmácii, v tvojom živote mení?

Myslím, že táto zmena nie je očividná. Je v presvedčení – v pocite, že patrí k evanjelikom.

BOŽÍ RUKOPIS V NÁS

Kázeň Ulricha Hofiusa

V čom spočíva zmysel života? – pýtali sa už myslitelia na aeropágu v Aténach. Rovnakú otázku si v nedeľu 25. septembra v našom chráme položil aj nemecký evanjelizátor a kazateľ Ulrich Hofius. Odpoveď na nás vybalil postupne a ilustratívne. Otázku o zmysle života nám mali pomôcť zodpovedať štyri farebné ceruzky.

Prvá ceruzka nemá v sebe tuhu a predstavuje človeka, ktorý vo svojom vnútri nemá Ježiša. Hoci je táto ceruzka stvorená na písanie, písať nedokáže, pretože jej niečo chýba. „Ide nikam a stále ďalej a ďalej nikam“ – ako raz povedal o zmysle života Hemingway, spisovateľ amerického realizmu s tragickým koncom.

Ceruzka číslo dva predstavuje obraz človeka, ktorý už tuhu má; dokáže písať a slúžiť na písanie. Ako sa tuha dostala do vnútra tejto ceruzky? Ako získala svoje vnútro? V Liste Efezským 3, 16–17 sa píše, že Krista prijímame vierou a On iba vierou do nás vchádza. Sme listom Kristovým (2K 3, 3), ako hovorí Pavol. A preto slovami Ulricha Hofiusa „v nás prebýva Boží rukopis“.

Hoci mala v sebe tuhu, bola ďalšia z ceruziek zlomená. Aj to sa medzi kresťanmi stáva, keď sa „zlomi“ vzťah človeka s Bohom – keď si prestávame čítať Bibliu, prestávame chodiť do kostola a spoločenstva, keď potrebujeme Boha čoraz menej. Tretia ceruzka však má šancu (vie to každé dieťa) a dá sa „zastrúhať“, nanovo použiť, pretože ešte vždy má tuhu vo svojom vnútri.

Posledná ceruzka slúžila, no po nejakom čase sa otúpila. Býva to tak aj s človekom, ktorý sa aktívne angažuje alebo je na cestách pre službu Ježišovi. Zabudol však, že dôležitý je aj jeho osobný život s Pánom. Ježiš to ale chce zmeniť, chce na nás pracovať a opäť nás „zastrúhať“.

Boh chce s naším životom písať príbeh; chce viesť náš život; chce, aby sme prinášali Jeho lásku medzi ostatých ľudí. Ďalším povzbudením pre nás môže byť fakt, že okrem toho všetkého k nám hovorí – píše nám ľúbostné listy, chce písať utešujúce listy či listy napomenutia, ak to budeme potrebovať. Tieto listy chce zároveň písať aj prostredníctvom nás! Ulrich Hofius nás preto povzbudzuje do aktívnej služby Pánu Bohu slovami: „Boh vám dá všetko k tomu, aby ste mu mohli slúžiť.“

(H E H E)

SKETCHBOARD – FARBY, ŠTETCE A BIBLIA

Rozhovor s Ulrichom Hofiusom

„Učiteľka výtvarnej výchovy na základnej škole mi zvykla hovorievať, že vždy keď maľujem, mám hneď napísať, čo som namaľoval, pretože bez toho to nik neuhádne. Aj dnes to ešte robievam (smiech). Chcem však povedať, že maľovať nemusíte perfektne, a predsa môžete kázať evanjelium“ – hovorí evanjelizátor a inštruktor kurzu sketchboard-u nemecký farár Ulrich Hofius.

Ako by ste charakterizovali evanjelizáciu formou sketchboard-u?

Sketchboard je evanjelizačná služba, ktorá dáva prednosť vizuálnym pomôckam, maľovaniu, ale aj pantomíme alebo dráme. Tieto činnosti sa následne stávajú nástrojmi

na šírenie evanjelia. Je to hlásanie evanjelia pre neveriacich prostredníctvom kázni pod šírým nebom. Možno ho nazvať aj ako podčiarknutie posolstva Biblie. Sketchboard je preto akousi predĺženou rukou konkrétneho cirkevného zboru.

Sketchboard, aký sme okúsili v Martine, možno nazvať ako evanjelizáciu maľovaním. Ako táto služba prebieha „pod holým nebom“?

Služba pomocou sketchboard-u stojí na tom, že ľudia priamo konfrontujete s evanjeliom. Ide o stavanie mostov, o nadväzovanie kontaktov. Nechceme evanjelium „otrepávať ľuďom o hlavu“, chceme sa im priblížiť. Vždy sa musíme prispôbiť, získať si ich pozornosť, aby sme následne mohli povedať evanjeliový príbeh.

Aký je podľa vás úspech tejto metódy evanjelizácie?

Pre mnohých ľudí je sketchboard prvým kontaktom s evanjeliom. Niekedy ľudia dostanú len prvý podnet, aby o tom, čo počuli, začali aj premýšľať. Sketchboard je často iba jeden článok v reťazci, ktorý človek podstupuje, kým sa stane kresťanom. Podľa mňa je však aj to úspech.

Máte aj vy svoj osobný model evanjelizácie prostredníctvom maľovania?

Áno mám. Keď začnem maľovať, som obrátený chrbtom k publiku. Ľudia, ktorí ma sledujú, začínajú byť zvedaví. Sú zvedaví natoľko, že ich to dvíha zo stoličiek. V tom okamihu sa otočím a položím otázku práve tým ľuďom, ktorí stoja, pretože tí chcú vidieť a vedieť viac a ja som tu pre nich.

Spomínate si na príbeh, v ktorom si Boh použil sketchboard, aby sa dotkol človeka?

Raz som kázal na ulici vo svojom rodnom meste. Okolo kráčala matka s dieťaťom, ktoré chcelo zastať a počúvať kázeň. Mama ho však ťahala preč. Dieťa natiahlo ruku a vzalo si evanjelizačný letáčik, ktorý sme tam rozdávali ľuďom. Dalo ho mame, večer si ho spolu čítali a mama sa obrátila. O niekoľko dní prišiel do zboru aj otec rodiny, ktorý sa tiež obrátil k Ježišovi. Je krásne, ak sa toto deje a Boh koná v celých rodinách.

Aké sú výhody sketchboard-u? Má táto metóda aj nevýhody?

Sketchboard je kombináciou počutého slova a videného zážitku z maľovania. Spojenie toho, čo sme počuli a zároveň videli, ostáva dlhšie v pamäti, čo je veľmi pozitívne. Nevýhodou tejto metódy či skôr akýmsi jej nebezpečenstvom je fakt, že samotný zážitok, ktorý človek – poslucháč má, môže dať do úzadia posolstvo, ktoré mu chcete povedať.

Čo ak mám záujem? Ako možno so sketchboard-om začať?

Robiť to! V skutočnosti je to ako šoférovanie auta – keď dostanete vodičský preukaz, musíte začať šoférovať. Rovnako je to aj so sketchboard-om. Jednoducho sa do toho dajte.

Open Air Campaigners (OAC) – misijná spoločnosť, v ktorej Ulrich Hofius pracuje, pôsobí ako vonkajšia ruka cirkvi. Je to jedna z foriem, ako pomôcť oslovovať miestne komunity aj mimo cirkvi. Evanjelizačné semináre prebiehajú vo viac ako dvadsiatich krajinách po celom svete vrátane strednej a východnej Európy, Ázie, Severnej a Južnej Ameriky. Dnes má organizácia samostatné pobočky v celom rade krajín, v ktorých pracuje a slúži viac ako sto na plný úväzok pôsobiacich evanjelistov.

Víkend diakonie v Martine

Založenie evanjelického sirotinca pre chlapcov v roku 1794 bol prvý, nám známy prejav diakonie na Slovensku. Diakonická činnosť prebieha aj v súčasnosti a teší sa čoraz väčšiemu záujmu nielen zainteresovaných jednotlivcov, ale aj laickej verejnosti. Svedčí o tom i „víkend diakonie“ (24.–25. september), v ktorom sme si pripomenuli nielen dvadsať rokov diakonie na Slovensku, ale aj dlhoročnú prácu slúžiacich sestier a bratov pôsobiacich v oblasti diakonie. Evanjelická diakonia (ED), ktorá stretnutie zorganizovala, na ňom slávnostne odovzdala štrnásť diplomov a strieborných odznakov ED. V našom cirkevnom zbere sa „víkend diakonie“ ukončil službami Božími s biblickým textom z Listu Efežským 5, 2 a témou kázne Obet – známka najvyššej kvality.

Odvzdávanie ocenení

Pracovníci a sympatizanti diakonie sa stretli v sobotu 24. septembra v priestoroch Slovenského komorného divadla v Martine. Hlavným bodom programu bolo **odvzdávanie ocenení zamestnancom stredísk a Ústredia evanjelickej diakonie pri príležitosti jej 20. výročia**. Ocenení si z rúk brata biskupa Západného dištriktu ECAV Milana Krivdu a riaditeľa ED Jána Hubu prevzali strieborný odznak ED a diplom. Kríž a koruna – symboly diakonie – im budú pripomínať vďaka za ich cennú a obetavú službu. Doveduje to napokon aj samotný pojem „diakonia“, pozostávajúci zo slova dia – cez a slova konia – prach. Diakon, služobník, je teda **ten, kto kráča prachom tohto sveta a dobrovoľne berie na seba kríž ostatných**.

V úvode stretnutia predniesla správu o činnosti Strediska evanjelickej diakonie (SED) v Sučanoch v kontexte dvadsaťročného jubilea ED Lenka Taškárová, správkyňa strediska a zároveň jedna z prvých absolventiek Biblickej školy. Na stretnutí pripomenula nielen úspechy SED Sučany, ale aj dobré vzťahy medzi strediskom

a mestami Martin a Vrútky. Zmluva o vzájomnej spolupráci „podporila dôveru občanov okresu Martin tým, že si môžu sami zvoliť miesto, kde chcú stráviť jeseň svojho života“.

O význame personálu pri rozvoji ED hovoril jej riaditeľ Ján Huba. Pripomenul službu prvých biblických diakonov, ktorí boli „plní ducha a múdrosti ... osvedčení vo viere“ (Sk 6). Poukázal preto na potrebu **ne-myslieť iba na budovy a materiál, ale predovšetkým na ľudí** – na tých, ktorým sa diakonická služba poskytuje, ako aj na tých, ktorí túto službu denne uskutočňujú. Slovom Jána Hubu môže byť diakonia až vtedy „našou misiou a posolstvom evanjelia pre iných skrze praktickú službu“. Riaditeľ neopomenul ani budúce **ciele ED na Slovensku**, medzi nimi snahu osloviť rôzne skupiny obyvateľstva, zlepšiť kvalitu prostredia diakonických zariadení a poskytovaných služieb či kvalifikáciu a motiváciu personálu. Slova riaditeľa ED podporil aj biskup Milan Krivda, ktorý diakoniu označil ako „predĺženú ruku Krista, pretože pomáha biednym v ich najväčšej potrebe“. Kázeň uzavrel modlitbou a poďakovaním za všetkých,

ktorí denne a ochotne slúžia v evanjelickej diakonii.

Diakonia v našom cirkevnom zbere – iba rozdanie zostáva

Predstavenie zborovej diakonie bolo náplňou aj služieb Božích 2. 10. 2011, kde zaznela otázka: „Čo dáva nášmu životu jeho kvalitu; jeho pravú hodnotu?“ Pri hľadaní odpovedí asi neobídeme vzdelanie, pokrok, schopnosť napredovať a budovať, či schopnosť mať a niekým aj byť. Pre iného môžu byť hodnoty kvality života iné – je to rodina, zamestnanie, deti, zdravie alebo záľuby. **„Čo nám však dáva najvyššiu kvalitu?“** – položil otázku pán farár Milan Kubík. V kázňovom texte z Listu Efezským 5, 2 poukázal na Pána Ježiša, ktorý nám dáva príklad obete, keďže „seba samého vydal za nás ako dar a obeť Bohu príjemnej vône“. Bol dobrý učiteľ, milý človek, zvláštny liečiteľ..., ale predstavme si, ak by Jeho život skončil iba tým, že učil, mal rád ľudí a vedel sa pristaviť a potešiť. Ježiš nám chcel dať viac – chcel zmeniť kvalitu nášho života! To bol jediný a pravý dôvod, prečo na kríži obetoval svoj život.

Kvalita cirkvi a nábožného života je daná mierou obete, veď najviac dokázala cirkev práve vtedy, keď ju to najviac bolelo. Aj na stretnutí pri príležitosti odovzdávania ocenení zamestnancom ED sme počuli svedectvá o obeti a Kristovej láske. Slovanami pána farára preto „chceme byť za diakoniu vďační aj v našom zbere; chceme o nej hovoriť, podporovať ju a modliť sa za ňu“. V závere kázne pripomenul, že **najviac nám prirastú k srdcu tie veci, pre ktoré aj niečo stratíme**. Aj Ježiš zostáva s nami a pri nás preto, že raz dávno dokázal za nás stratiť ži-

vot. Nebojme sa preto obetovať nič, čo strácame v Kristovej láske – „až potom bude náš život niesť známku najvyššej kvality, známku neba“.

Lenka Taškárová, diakonka a správkynia SED Sučany, vo svojom príhovore spomenula zakladateľa diakonie v našom cirkevnom zbere, Jána Bohdana Hroboňa, ale aj sestry z krúžku ručných prác či návštevnú službu, ktorá neskôr prerástla na opatrovateľskú službu.

Dnešná diakonická služba prebieha v evanjelických rodinách, v rodinách iných náboženských konfesíí, ale aj medzi neveriacimi. Jej súčasťou sú návštevy pacientov v martinskej nemocnici, pomoc bezdomovcom či rodinám, ktoré sa ocitli v hmotnej alebo v sociálnej núdzi. V SED Sučany je navyše zriadená banka kompenzačných pomôcok a sklad humanitárnej pomoci. Služba diakonie mocnie do počtu aj do kvality poskytovania rôznych foriem pomoci. Diakonka Lenka Taškárová preto v závere svojho prejavu vyzvala veriacich k „prosbe o silu slúžiť, o lásku k tým, čo svet zavrhol, o hlbokú a pravú vieru v srdci, ktorá nehľadá na seba, ale na dobro blížneho“.

Súčasťou služieb Božích bolo aj požehnanie opatrovateliek zborovej diakonie, menovite Anežky Bugáňovej, Danky Blahovej, Libušky Auxovej, Janky Živicovej a Anky Blahušiakovej.

Nedeľa diakonie bola výnimočná aj vďaka množstvu kvetín, ktoré zdobili náš oltár. Pod dohľadom pani učiteľky Adky Borcovanovej ich vypestovali deti druhého stupňa Základnej evanjelickej školy v Martine. Aj týmto spôsobom nám preukázali jednu z **možností, ako slúžiť blížnym**. A vo svete diakonie ide predovšetkým o službu.

HEDWI HENNELOVA
(CENTRUM KREŠTANSKÉHO VZDELÁVANIA)

Hladinu bezmocnosti čeriacim

(Na nedeľu diakonie)

Len ako meteor sa každý z nás zjaví
na krátkom úseku sveta ľudských dejín.
Na jeho konci telo znavené nesieme
po drsnom reliéfe, Bože, Tvojej zeme.

Dvíham roh vďaky k Tebe, Pane tvorstva,
že vložil si do človeka softvér milosrdenstva,
nie ako lesná zver, ktorá keď je chorá,
stáva sa už iba obeťou predátora.

Dvíhame roh úcty tomu, kto slabého videl
a ochotne času venoval mu pridel.
Práve vtedy, keď k chorobe, k nešťastiu sa schýli,
najlepšie spoznáme, kto je naším bližným.

Ten príkaz od stvorenia sveta máme vo svedomí,
ani zlo, ktoré nás premáha, na tom nič nezmení.
Sám Ježiš oznamuje nám to zreteľne v Biblii,
ak núdznemu slúžite, mne ste učinili.

Keď moje pokusy vstať ukážu sa byť márne
a bezmocnosť ma sfa oko cyklóna zasiahne,
tomu, kto ruku podá mi v tom príkrom znamení,
na pomník vďaky napíšem: Buď sláva šlachetným.

Tieto skromné verše chcú vzdať hold tým, ktorí nie sú lahostajní k údelu postihnutých bližných. Ktorí prinášajú do ich príbytkov nielen praktickú pomoc, ale aj duchovné povzbudenie. Tým, ktorí sa o takýchto ľudí starajú v domove sociálnych služieb, ale aj tým, ktorí konajú nesmierne náročnú dvadsaťštyrihodinovú službu v domácnostiach, často na hranici telesných a duševných síl.

Tým, ktorí sa o pomoc prihovárajú v modlitbách alebo sa zastavia pri osamelom susedovi a vypočujú si jeho ponosy.

V známej pesničke zo seriálu Sanitka vo mne stále rezonujú slová:

*Z vlastného spánku môžeš kráť
jen času svého, dej mi časť.
Vrať mi silu mou, víru mou,
té nejvíc.*

Verme, že keď nás obklopí tieň odkázanosti, nájdú sa takí, ktorí majú v sebe čiarový kód ľudskej spolupatričnosti. Pokoj Pánov so všetkými vami. Amen.

Jesenná pohľadnica vďaky – adresa nebo

Vladimír Knoško

V minulom čase kontakty osobnejšie bývali s úrodou,
keď otec kosu vzal a šli sme v mene Božom.
Viazaf snopy ma učili, urobiť povrieslo,
vtedy sa ešte zrelé zrno s kombajnom nestretlo.

V horúcej vyhni augusta dotkla sa stebiel ruka moja,
bol v nej tep života, nie chladná bezcitnosť stroja.
Do ticha zaznievali akordy brúseného kovu,
so znelkou škovránkovou tvorili symfóniu poľnú.

Keď sa deň skrátil, vňať zemiakov stratila kolor sýty,
na pole šli sme s motykou objaviť poklad skrytý.
Veď keď sa pod ňou koreň bohatý obrátil,
potešilo, ako keď na Klondike našli nuget zlatý.

Vždy rád sa dívam na strapce hrozna utešené,
je v ňom energia slnka, skrytá sila zeme.
Mok z neho lisovaný nebol nám na zhýralosť daný,
len dobrú vôľu posilniť, podporiť v spievaní.

Každý kúsok pôdy gazdovia s úctou obrábali,
dnes smutne niekde hľadáme na pusté úhory.
Kde pšenica stávala, lúčne koníky sa pasú,
odpuť nám, Bože, prosím, lahostajnosť našu.

Dúfať chcem stále, že ešte navrátia sa časy,
keď rodina v nedeľu chválu vzdávala Ti.
Zriedka už počuť piesne, ďakovnej modlitby slová,
len z FM frekvencií znie hudba metalová.

Slovan vždy prichodzieho rád chlebom pohostil,
bol znakom víťania, symbolom hojnosti,
keď jeho vôňu vietor prinesie z Hruškovej pekárne,
na Otca svetiel, darcu štedrého, vďačne spomínajme.

Báseň napísaná
na nedeľu Poďakovania za úrody zeme
Martin, evanjelický kostol 9. 10. 2011

O Desiatich Božích prikázaniach

(časť prvá)

**Rozhovor s Bohdanom Hroboňom, riaditeľom Biblickej školy v Martine
a učiteľom Starej zmluvy.**

□ **Bohdan, vo svojej dizertačnej práci si sa zaoberal starozmluvnou knihou Izaiáš. Prečo práve tento prorok?**

V skratke, Izaiáš je úžasný úzkou spojitosťou a previazanosťou kultu a etiky, teda bohoslužby a medziľudských vzťahov. Táto jednota vzťahu Boh-človek a ľudského konania je nosná nielen pre túto knihu, ale je akousi červenou niťou celej Starej zmluvy. A navyše, je veľmi aktuálna aj v dnešnej dobe.

□ **Dovoľ teda, aby som sa ťa opýtal na toto prepojenie bohoslužby a etiky vo svetle toho najzákladnejšieho zo Starej zmluvy, totiž na Božie prikázania.**

Desatorom čiže *Dekalógom* sa zvyčajne rozumie zoznam inštrukcií, ktoré dostali Izraeliti od Boha na dvoch kamenných doskách prostredníctvom Mojžiša. Tieto inštrukcie sú spojené s monumentálnou udalosťou v dejinách Izraela – Boh sa zjavuje na hore Sinaj a uzatvára s Izraelom zmluvu. (Porov. Ex 24.) Božie zjavenie (teofánia) dáva Dekalógu tú najvyššiu autoritu – autoritu Božej predstavy života s Izraelom. Neskôr, najmä vďaka kresťanstvu, sa táto predstava rozšírila po celom svete ako základný návod na život spoločnosti.

□ **Pôvodných prikázaní vraj ale nebolo presne desať...?**

Napriek tomu, že číslo desať je pre Dekalóg charakteristické, k desiatim prikázom či zákazom sa v jednej alebo druhej verzii dopracujeme len za cenu umelého

spájania či rozdeľovania jednotlivých odsekov. Dekalóg v plnom znení nájdeme v Starej zmluve na dvoch miestach: Ex 20 a Dt 5. Tieto dve verzie nie sú rovnaké, no dajú sa zharmonizovať do jedného zoznamu. Následné cirkevné delenie nie je len formálnou či technickou záležitosťou, ale má vplyv na chápanie Dekalógu nielen ako celku, ale aj jeho jednotlivých výrokov.

□ **Má toto delenie prikázaní nejaký hlbší význam?**

Dekalóg sa dá čítať aj inak než ako zoznam prikázaní. Nasvedčuje tomu už jeho názov. Slovo „dekalóg“ totiž pochádza z gréckeho prekladu hebrejského výrazu pre text na doskách zo Sinaja, ktorý doslova znamená „desať slov“. Teda nie *desať prikázaní*, ale *desať vyhlásení*. Ak biblický text rozdelíme nie podľa prikázav či zákazov, ale podľa toho, ktoré slová textu spolu súvisia, dospejeme k desiatim výrokom podľa židovskej tradície. Táto tradícia považuje slová úvodného verša „Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý som ťa vyviedol z Egyptskej krajiny, z domu otroctva“ nie za prológ k prikázaniam, ale za prvý výrok.

Prvý výrok je prvý zrejme preto, lebo je najdôležitejší a určuje charakter celého zoznamu. Nie je to však prikaz, ale slávnostné konštatovanie, že Hospodin je Bohom Izraela. Celý Dekalóg sa potom už nejavi ako zbierka zákonov, ale ako deklarácia. Hlavný rozdiel je, že to, čo sa pri zbierke zákonov považuje za prikazy, obmedzenia či povinnosti, sa pri deklarácii chápe ako oznam. Dekalóg ako deklarácia neprikazuje Izraelu, čo nesmie

a musí robiť, ak Hospodin má byť jeho Bohom, ale oznamuje Izraelu dôsledky skutočnosti, že Hospodin je jeho Bohom.

❑ **Aké dôsledky má toto „nové“ chápanie Desatora ako Božieho oznamu novej reality?**

Táto deklarácia vzniká, ako sa konštatuje v jej prvom článku, za mimoriadne radostných okolností pre Izrael – Hospodin ho vyslobodil z egyptského otroctva. Nejde však o deklaráciu nezávislosti, aj keď nezávislosť od faraóna a od iných bohov z nej vyplýva. Dôvodom vyvedenia Izraela z Egypta nie je sloboda, ale služba Hospodinu, teda bohoslužba. Vďaka Hospodinovým mocným skutkom (desať egyptských rán, prechod cez Červené more) sa Izraeliti menia z otrokov faraóna na služobníkov Hospodina. Táto služba je, na rozdiel od služby faraónovi, prijímaná s nadšenými chválospevmi, oslavujúcimi Hospodinovu moc a milosrdenstvo. Bohoslužba totiž pre Izraelitov nepredstavuje bremeno povinnosti, ale možnosť byť v Božej blízkosti, možnosť žiť s Bohom.

Vyvedením z Egypta, uzatvorením zmluvného vzťahu, opisom, ako tento vzťah vyzerá a z čoho pozostáva, a vvedením do zaslúbenej zeme poskytuje Boh Izraelu optimálne podmienky na tento spoločný život. A žiť so svojim Bohom vo svojej krajine je pre Izraelitov návrat strateného raja! Dekalóg sa v tomto kontexte javí ako deklarácia závislosti: je z nej evidentné, že šťastný život Izraela závisí len a len od Hospodina, presnejšie od ich práve deklarovaného vzťahu.

❑ **A tento vzťah medzi Bohom a Izraelom sa následne mal – podľa druhej dosky Desatora – prejavíť vo vzťahu k bližným...**

To tvoje tvrdenie je pravdivé... tak z polovice. Bežné delenie Dekalógu na dve časti – prikázania voči Bohu (zvyčajne 1. – 3.) a prikázania voči bližnému (zvyčaj-

ne 4. – 10.) je zavádzajúce. Keďže sa v Starej zmluve spomínajú dve kamenné dosky, na ktorých mal byť Dekalóg napísaný, mnohí vykladači rozdeľujú jeho text na dve časti. Známe sú vyobrazenia dvoch tabulí, pričom na prvej sú rímske číslice I až III a na druhej IV až X. Keďže však tieto dosky reprezentovali zmluvu medzi Bohom a Izraelom, pravdepodobnejšie je, že táto zmluva bola vyhotovená v dvoch kópiách, po jednej pre každú zmluvnú stranu. Obe dosky teda zrejme obsahovali celý Dekalóg a ich existencia nepodporuje delenie textu na dve časti.

Stopercentnou pravdou však je, že Izraeliti neoddeľovali etiku od náboženstva. Etika bola takou integrálnou súčasťou izraelského náboženstva, že dokonca pre ňu ani nemali osobitný výraz. V Dekalógu sa to prejavuje tak, že výrok „Ja som Hospodin, tvoj Boh“ predstavuje jeho základnú premisu a nasledujúce výroky len špecifikujú, čo tento fakt pre Izrael znamená. Hospodin, resp. skutočnosť, že Izrael je Jeho ľudom, je teda východiskom *každého* z výrokov Dekalógu. Podobné chápanie Dekalógu nájdeme napríklad u Bonhoeffera, keď v tejto súvislosti píše: „Čo pre náš život znamená to, že Boh je Pánom a našim Bohom, je nám [následne] povedané v desiatich krátkych vetách. Toto prepojenie najlepšie zvýrazníme tak, keď pred každú z týchto viet vložíme ‚preto‘. ‚Ja som Hospodin tvoj Boh; *preto* nebudeš...‘“ Inak povedané, vzťah k bližnému, teda etika opísaná v Dekalógu, závisí od vzťahu k Bohu, a bez neho nemá opodstatnenie.

PRIPRAVIL - T.G. -

Viac o konkrétnych Božích prikázaniach sa môžete dozvedieť v pokračovaní rozhovoru v nasledujúcom čísle Martinského evanjelika, prípadne v novej publikácii Biblickej školy *Veľký katechizmus*, ktorá je dostupná v kancelárii Biblickej školy alebo farského úradu.

Vedľa mňa – izraelské zápisky 2010

MIRO ZACHAR

Je ako prvá láska. Nemyslíš na ňu stále.

Ale nosíš so sebou všade.

Tak ako rodná zem...

A mne k tej mojej rodnej akoby patrilo,

k nej sa primkol aj Izrael.

Bol (je?) vo svete nie tak dávno zlý sen. Rástol a mocnel, až sa z noci prebral v hnedý hnusno-smutný deň. Dni sa už neumývali v sviežom ráne. Všetko bolo nepochopiteľne zašpinené, pokazené, aj voda horkla tým, čo sa ich to týkalo, už na prameni. Mnohí vinili Boha za ten smrtný, čo sa niesol zemou, neľudský, chladný tieň. Ezechiel totiž stihol len polovicu z toho, čo mal uvidieť.

Na kraji Jeruzalema je pamätník – múzeum Yad Vashem. S dobytčím vagónom na jednom kraji a alejou spravodlivých na druhom. Múzeum holokaustu.

Vedľa mňa. Blízko, hneď vedľa mňa... Mohol mať tak 6–7 rokov. Jeho palestínski rovesníci sa o kus ďalej, na inom dvore, za veľkým plotom, v tej istej zemi hrajú so samopalmi a nacvičujú hanlivý pokrik o akejsi „svini“. Stál tam chlapček. Bolo nás plno. Polguľa z betónu. Možno 20–30 m v priemere. Ako horná časť lietajúceho taniera. Ako bunker. Steny nahrubo. V betóne odtlačky rokov stromov. V strede „večný“ oheň. Dookola nápisy – nedokončených videní Ezechieľa – názvy posledných „štácií“ dobytčích vagónov plných ľudských bytostí. Mená koncentračných táborov. Svetlo pohaslo. Oblohu odtiaľ už nebolo vidno. V bielom rúchu, s čiapočkou na hlave starý rabín. Asi to bol rabín. Spieval veľmi smutný žalm. Cítil som, že to bol žalm. Potom citlivo silnela muzika, čo vychádzala hádam až z duši. Veľkí i malí. Ten chlapček vedľa mňa tiež – všetci spievali. Tak nás-tojčivo, rozhodne. A pritom s citom. Bez

kriku a silných gest. Spievali svoju hymnu – HaTikvu – Nádej. Chlapček vedľa mňa a tí, čo tiež vedeli slová, spievali! Nikto z nás neostal pokojný... Hrdlo zovreté. Vlahá zrenice čerila srdce. A prosba za odpustenie, za spásu aj tých... sa ticho a jednohlasne, jemne niesla ako vôňa lipy, čerešne... Vedľa mňa.

„Otec nebeský, ktorý skúma ľudské srdcia, počuje naše prosby a podľa svojho sľubu sa zmiluje nad tými, ktorí sa úprimne kajajú. Nech sa tak stane.“

Aj vedľa mňa. Amen.

Pamiatka zosnulých 2011

MIRO ZACHAR

Prečo berieš, čo Si dal,
Prečo akurát z našich radov
Dopĺňaš Si stavy anjelov?
Načo dávaš, keď aj tak
Si to vždy vzal...

„Viem, že ťa bolí.

I ja som plakal,
Keď z križa Syn
Na mňa kričal... volal...
Negáň na svet.

Na ľudí okolo, na mňa...
Prijmi, že pochopíš
To, až keď príde i k tebe
Temnej brány pozvánka.

Ver mi, že verím, že viera tvoja
Vydrží vážne váhy argumentov
Ich i tvojich.
Tak sa nehnevaj.“

V Tranosciu vyšla kniha VEČNÝ NEPOKOJ PO-ETIKA

Rozpráva o životných osudoch a o diele literárneho vedca a spisovateľa, obnovovateľa a šéfredaktora časopisu Tvorba, Júliusa Vanoviča. Zrodila sa pri príležitosti Vanovičovho životného jubilea – sedemdesiatych piatych narodenín, ktorých sa dožil v roku 2010. Zložená je zo statí, štúdií, recenzií, ohlasov, pozdravov a jubilejných prívetov, ktoré zjednocuje spoločný menovateľ „fenomén Vanovič“. V tomto súhrnnom pojme je ukotvený Vanovičov príslovečný protestantizmus a známy kriticizmus, ktorý na jeho životnej dráhe spevňuje zanovitý personalizmus. Osobnostné životné črty, ktoré čínorodo rozvíja a ktorých sa ako etik nespúšťa, mu denno-denne prikazujú, aby sa v každom rozhodovaní, v myšlienke i v číne, tak vedeckom ako aj literárnom, sebaidentifikoval – personalizoval, pýtal sám seba: Som to ja, Július Vanovič, stojím si v slove, nebudem to svedomí a v živote zahanbený?

Tento základnej životnej premise je podriadené celé Vanovičovo dielo: svet jeho umeleckej pravdy a neopakovateľnej štylistiky prerastá do osobitej krásy, neraz búrlivej poézie a poetickosti, ktorá zasahuje čitateľa nepokojom zo „zlých mocí“. Dobre vieme, ako sa valia svetom a časmi a prejavujú sa v tancoch príserných egoizmov, politických i kultúrnych. To on, vulgárny egoizmus politiky „vyrazil“ závanom surovosti mladého Júliusa Vanoviča niekoľkokrát zo štúdií, stredoškolských i vysokoškolských, on ho vyhnal – mladého mimoriadne talentovaného vedca z Ústavu slovenskej literatúry SAV – po nástupe normalizácie v 70. rokoch 20. storočia a zakázal mu publikovať. A aj dnes: akademická pôda, ktorá si nevie s jeho dielom „poradiť“, radšej neberie na vedomie tvorcu, ktorý viac ako polovicu života prežil v gete slovenských osobností umlčaných bičom politickej svojvôle.

Ale nestalo sa a nie je to tak: v žeravej páľave doby Vanovič neprestal písať. Každý od Boha deň mu nadiktoval nový riadok literárnohistorického poznania a ponúkol mu dobrú vetu pre spisovateľa súčasnosti na slovo. A tak sa zrodili nielen jeho fenomenálne Knihy o Martine, prvá, druhá, tretia i „martinský“ Epilóg, ale i slovenské vrcholové literárnovedné monografie: Július Barč-Ivan, Václav Černý, Alfonz Bednár – i román Kronika nepriznaného času. A rodia sa ďalšie. Nové Antidialógy napríklad. Práve tieto entity zviazané géniom loci Vanovičovo rodného kraja – Turca a Martina – patria do erbu Júliusa Vanoviča, ktorý sa vynára zo zaujímavých reflexií, ktoré do knihy Večný nepokoj po-etika vpísali popredné slovenské osobnosti.

Kniha o Vanovičovi, ktorú na vydanie pripravili Miloš Kovačka, Belo Riečan a Vojtech Čelko, sa číta na dúšok. Znepokojí nielen divými búrkami, ktorým Vanovič celý život kráčal v ústrety, ale osvieži i čistým vzduchom, ktorý sa v dusnom svete tak žiada tomuto výnimočnému vedcovi a spisovateľovi – i jeho čitateľom.

MILOŠ JESENSKÝ

Lebo dobré literárne dielo znamenalo vtedy na Slovensku skoro sviatosť. Dozaista hodnotu, ktorú nenahrádzali iné umenia, ani iné tvorivé intelektuálne činnosti. Stačilo listovať v kultúrnej rubrike Národných novín, v Smrekovom Eláne alebo Lukáčovej Tvorbe, aby človek videl ten živý, opravdivý ruch a záujem, úprimné prijímanie a hodnotenie, tie ohlasy! Literárne – tlačené, nie hovorené – slovo bolo ešte dňovým výživným chlebom, bolo oslovovaním, zušľachtovaním a preporodzovaním človeka: väčšina prozaických textov prichádzala ešte s katarziou. Literatúra bola akousi liturgiou, poézia priam spoločnou modlitbou: estetickou, ľudskou, mravnou i národnou: lebo aj slovo národ neznelo ešte vágne, posmešne alebo duto – hoci oficiálne hejslováctve na jeho devalváciu prispievalo. Tlačené slovo definitívne spojil, vyprázdnil a skazil až diktát démona súhlasu, klamstva a pretváranky v komunistických desaťročiach, v ktorých beľtria viac-menej všeobecne na dlhý čas umelecky aj mravne abdikovala, literárne dielo sa stalo nevieryhodným, lacno predajným tovarom.

JÚLIUS VANOVIČ

*Vaša dobrotivosť nech je známa všetkým ľuďom. Pán blízko! O nič nebuďte ustá-
rostení, ale vo všetkom s vďakou predkladajte Bohu svoje žiadosti vo všetkých
svojich modlitbách a prosbách. A pokoj Boží, ktorý prevyšuje každý rozum, bude
chrániť vaše srdcia a vaše mysle v Kristovi Ježišovi. Napokon premýšľajte, bra-
tia, o všetkom, čo je pravdivé, čo čestné, čo spravodlivé, čo čisté, čo lúbezné, čo
príjemné, o všetkom, čo je cnostné a čo chválitebné! Čomu ste sa naučili, čo ste
aj prijali, počuli a videli na mne, to číňte. A Boh pokoja bude s vami.*

F 4, 5-9

HLADAJME, ČO NÁS SPÁJA, NIE ROZDELUJE

V poslednom období sa najmä na stránkach Evanjelického posla objavili rôzne rozpo-
ruplné a protichodné príspevky. Týkali sa prevažne duchovných prúdov, ktoré majú vplyv
na našu cirkev. Pri čítaní niektorých článkov môže mať čitateľ dojem, že ide o obhajobu
zápasu viery. V skutočnosti ide o vybavovanie si osobných účtov. Opravdivý zápas viery je
predovšetkým spoločné hľadanie Božej vôle a jej dôsledné napĺňanie v praktickom živote.
A to sa deje zriedka.

Preto vyzývam predstaviteľov cirkvi a cirkevných pracovníkov, aby prestali „strielať do
vlastných“, najmä do tých, ktorí sa roky snažia pracovať v našej cirkvi. Podme spoločne
hľadať Jeho vôľu, modliť sa a pracovať tak, aby sme mohli priniesť evanjelium dnešnému
človeku. Hladajme, čo nás spája, nie rozdeľuje. Iba tak ukážeme svetu, že je v nás láska
Ježiša Krista a Jeho Duch. „Nie je ani Žid ani Grék, nie je ani otrok ani slobodný, nie je
ani muž, ani žena, lebo všetci jedno ste v Kristovi Ježišovi.“ (G 3, 28) Inak budeme okoliu
len na posmech.

Chráňme si svoje evanjelické korene, ale nie zo strachu pred ohrozením vlastnej identity.
Nebojme sa interakcie so svojim okolím, len tak obstojíme. Prestaňme sa hrať na lepších
a horších luteránov, kresťanov. Skutočná jednota je jednota v rôznosti a nie uniformita.

V mojom kresťanskom živote ma ovplyvnili rôzni bratia a sestry. Bol som pokrstený bra-
tom farárom Jánom Lackom, konfirmovaný sestrou farárkou Zuzanou Štanclovou. V obdo-
bí mládežníckeho dozrievania ma formoval presbyter martinského cirkevného zboru Milan
Bruncko a brat farár Ján Bohdan Hroboň. A tiež mnohí ďalší kresťania aj z iných kresťan-
ských cirkví. Za všetkých týchto ľudí som Pánu Bohu vďačný. Spomenuté mená tiež repre-
zentujú istú názorovú platformu v našej cirkvi. Osobne nemám potrebu sa identifikovať
so žiadnou z nich. Snažím sa uplatňovať Pavlov príklad: „A hovorím toto, že každý z vás
hovori: Ja som Pavlov, ja Apollov, ja Kéfasov a ja Kristov. Či je Kristus rozdelený? Či azda bol
Pavol ukrižovaný za vás? Alebo či ste pokrstení v meno Pavlovo?“ (1K 1, 12-13)

TOMÁŠ MICHALÍK, CZ MARTIN

PÍSANÉ PRE EVANJELICKÝ POSOL SPOD TATIER

*Aby sme vždy jedno boli, ku Kristu sa priviňme,
aby sme vždy svorne žili, Krista do srdc prijímme.*

To konajme, čo On žiada:

Je hlava, my údy zas,

Je Majster náš, my sme bratia,

My sme Jeho, On je náš.

KAROL KUZMÁNY, ES 567

Z biblických výpiskov na sviatok Cyrila a Metoda a na pamiatku Jána Husa

Chváliť nám treba slávnych mužov, našich otcov, ako nasledovali po sebe.

Pre svoju rozvahu stali sa vodcami ľudu a pre svoju zbehosť v písmach viedli národy. V ich výrokoch sú slová múdrosti; zostavovali piesne a nápevy, písali a prednášali básne. Boli bohatí a obdarení silou; usilovali sa o krásny život a pokojne žili vo svojich rodinách.

Všetci dosiahli slávu u svojich súčasníkov, už za ich života ich chválili.

Zostávajú vo svojom potomstve, posvätné dedičstvo sú ich vrukovia; lebo ich potomstvo zostalo verné zmluve a vďaka nim – aj ich synovia. Ich potomstvo zostane naveky a ich sláva nezanikne nikdy. Ich telá odpočívajú v pokoji a ich meno žije z pokolenia na pokolenie. O ich múdrosti rozprávajú národy a zhromaždený ľud ich ospevuje.

Sirachovec 44, 1bc, 4-7; 11-15

KTORÁ CIRKEV JE TÁ PRAVÁ?

Podobnú otázku, ktorá cirkev je tá najlepší, položil jeden mládežník na stretnutí evanjelickej mládeže v roku 1991 vo Vsetíne. Diskusiu poverený evanjelický farár sa mladého človeka vzápätí opýtal: „A ty si čo myslíš?“ Mládežník odpovedal: „Tá naša cirkev je najlepšia, pretože to nevrdí.“ Farár na to povedal: „Práve teraz to tvrdí.“

Keby sme sa spýtali predstaviteľov rôznych kresťanských cirkví ktorá cirkev je tá pravá, väčšina z nich by odpovedala, že práve tá ich cirkev je tá pravá, najlepšia. Ako to teda je? Keď sa pozrieme do Božieho slova, zistíme, že je len jedna pravá cirkev, a to cirkev Kristova. Len na túto cirkev sa vzťahujú zaslúbenia. Ona je telom Kristovým, ktoré sa tvorí zo spoločenstva s Bohom a medzi ľuďmi navzájom (R 12, 5). Je živou ratolesťou prinášajúcou ovocie Ducha (J 15, 5). Ako nevesta Kristova

je účastníčkou budúcej slávy (Zjav 19, 7). Patrí do nej každý človek, ktorý úprimne činil pokánie a prijal osobne milosť spasenia. Táto očami neviditeľná, duchovná cirkev je prienikom všetkých kresťanských cirkví na celom svete. Členstvo vo viditeľnej, pozemskej cirkvi však nemusí automaticky znamenať príslušnosť k tej Kristovej. Preto žime a konajme tak, aby sme sa jej čo najviac priblížili.

Naším právom i povinnosťou je skúmať duchovné prúdy a merať ich pravosť Slovom Božím. Pri svojich hodnoteniach budme však rozvážni. Nenazývajte inak zmýšľajúcich kresťanov či predstaviteľov iných kresťanských cirkví hneď sektármi len preto, že nepatria k nám. Súd ponechajme radšej Bohu. Ku komu sa Pán Boh priznáva, toho majme v úcte. „Veď kto nie je proti nám, je za nás.“ (Mk 9, 40)

TOMÁŠ MICHALÍK

A napokon: všetci buďte jednej mysle, súcitní, milovníci bratstva, milosrdní, pokorní. Neodplácajte sa zlým za zlé, ani zlorečením za zlorečenie, ale naopak: žehnajte, lebo na to ste povolani, aby ste zdedili požehnanie. Veď kto chce milovať život a vidieť dobré dni, nech si zdržuje jazyk od zlého a ústa od ľstivých rečí, nech sa odkloní

od zlého a činí dobre, hľadá pokoj a usiluje sa oň; lebo oči Pánova hľadajú na spravodlivých, Jeho uši pozorujú ich prosby, ale tvár Pánova je proti tým,

čo zle činia.
1Pt 3, 8-12

Michal Miloslav Hodža

pri príležitosti dvestoročnice od jeho narodenia

(Rakša, 22. septembra 2011)

V roku 1922 mikulášski evanjelici s podporou obnovenej Matice slovenskej a so súhlasom rodiny konečne previezli ostatky milovaného Michala Miloslava Hodžu do mesta, kde tak dlho obetavo pracoval. Do Těšína sa vypravila početná delegácia zástupcov cirkvi i mesta. Exhumované ostatky premiestnili do novej rakvy a v starobyľom kostole sa konali služby Božie. Pohrebný voz s rakvou potom putoval mestom a na vybraných miestach boli pripravení rečníci. Na jednom z nich predniesol prejav o svojom strýcovi aj Milan Hodža, v tom čase minister československej vlády. Sotva si vedel predstaviť, že smrť v exile a dlho odkladaný pohreb doma sa stane aj jeho osudom...

V Liptovskom Mikuláši rakvu zo stanice sprevádzala čestná stráž a početný sprievod, ktorý šiel Hodžovou ulicou cez hlavné námestie do evanjelického kostola. Rakva bola pred oltárom vystavená celý týždeň. V nedeľu 2. apríla 1922 bol nielen kostol, ale aj celé námestie zaplnené do posledného miesta. Prišli aj dve z Hodžových dcér, obidve vdovy. Zazneli jeho piesne i smútočné reči. Procesia sa potom presunula z kostola do evanjelického sirotinca, kde bol pripravený pomník: kríž z pomníka v Těšine pripevnený na novom základe. Nasledovalo požehnanie kapelu, ďalšie piesne a prejavy. Vojenská kapela zahrála štátne hymny, zazunela čestná salva. Nakoniec celý dav zaspieval *Hej, Slováci*. Rakvu uložili do hrobu a dav sa v tichosti rozišiel. Program pokračoval aj večer, všetko na počesť veľkého ducha slovenského národa.

V roku 1938 oslávila Československá republika dvadsiate výročie svojho vzniku. Bol to tiež rok mníchovskej dohody a nacistický tlak vrcholil. Oslavy sa však konali aj napriek nejstej medzinárodnej situácii. V Liptovskom Mikuláši na stenu Gymnázia M. M. Hodžu osadili novú pamätnú tabuľu s týmto nápisom:

MICHAL MILOSLAV HODŽA,
KTORÉHO MENO NESIE TENTO ÚSTAV,
SPISOVATEĽ A NÁRODNÝ BUDITEĽ,
NARODIL SA ROKU 1811 V RAKŠI, ZOMREL
R. 1870 VO VYHNANSTVE V TĚŠÍNE. POCHOVANÝ
JE V LIPTOVSKOM SV. MIKULÁŠI, KDE PÔSOBIĽ.
K 20. VÝROČIU ČESKOSLOVENSKEJ REPUBLIKY
VĎAČNÉ ŠTUDENTSTVO

Pri hlavnej bráne do evanjelického kostola dnes stoja pieskovcové sochy v nadživotnej veľkosti. Naľavo je Juraj Tranovský, autor Cithary sanctorum, ktorý sa narodil v Těšine a umrel v Mikuláši. Napravo je Michal Miloslav Hodža, ktorý pôsobil v Mikuláši a umrel v Těšine.

Sochy, ktoré postavili až v roku 1950, na začiatku komunistickej éry, majú zaujímavú históriu. Jeden zo skupiny známych maliarov, ktorí boli v polovici 20. storočia späť s Mikulášom, bol aj Janko Alexy, dobrý priateľ môjho otca. Alexy bol nielen všeobecne uznávaným umelcom, ale aj veľmi energickým bojovníkom za záchranu historických pamiatok, najmä Bratislavského hradu. Vedel tiež nájsť nové a pútavé formy, ako pripomínať slovenskú históriu. Po dlhom spore s komunistickou byrokraciou sa mu podarilo obe sochy umiestniť na tomto čestnom mieste.

Na podstavci sú vyryté slová, ktoré pripomínajú osud Hodžu a Tranovského. Hodžov pomník nesie epitaf, ktorý si sám zložil:

*Narodil sa, trpel pod uhorským
panstvom,
umrel utrápený ľudu svojho manstvom.*

Hodža bol nesmierne komplikovaný človek. Bol oddaný svojmu národu a v búrlivých časoch zohral dôležitú úlohu. Mne sa však zdá, že svojou podstatou nebol politik, človek, ktorý by vynikal pri taktických manévroch, ale skôr prorok, ktorého hnala vnútorná vízia, a v nej zohrali slovenský národ a jeho kresťanská viera rovnako zásadnú úlohu.

V denníkovom zápise z 13. júna 1855, pár rokov pred tým, ako sa začali boje o protestantský patent, Hodža dal najavo, že jeho duchovná sila nevyviera z analytického štúdia Pisma či z vášne pre politické otázky, ale z národa, ktorému slúžil, a z jeho jednoduchej viery. „Ako ďaleko bol som zašiel od domu, odpadol od života svätodejného náboženského. Bože môj – už som chodil ako diabol po suchých miestach a pastvinách – a keď som prišiel ku službe k evanjéliumu, ku ktorej ma len milosť, osoba Spasiteľova a láska jeho priviedla, jaká prázdnota, suchosť a pustota. A od toho času až dosiaľ, jako sa rozvľazil tento život u mňa, byv už vyschnutý. Láska Kristova je mocná. A skrze koho účinkovala na mňa? Ona je v srdciach nášho ľudu prostá, ako anjel dieťa, čo každého, kto je prítomný, ostríha. Kristove bolesti, pašie, to sú krvavé slzy duše nábožného človeka...

Tento život ľudu mne i rovesníkom mojím, kto sú hodní a pozorní tohto, slúži k životu. Z ľudu tohto ide cíť modlitby a nábožnosti do srdca môjho – pri jeho inácej premohej slabosti – toto je nečknutá sila jeho pozitívnosti. Jako z domu môjho nábožného, rodičov mojich prená-

božných som sa vyrodil – tak ma život tento vyrodil, že v pravej pravde som Syn človeka slovenského, slovensko-kresťanského.“

M. M. Hodža bol skvelý učenc a popularizátor. Napísal systematické rozpravy o význame slovenského jazyka a jeho štruktúre a námietky odporcov dokázal vyvrátiť bod po bode. Bol rovnocenným intelektuálnym súperom ktorémukoľvek učencovi či apologetovi. No myšlienky ako intelektuálne konštrukcie pre neho neboli zaujímavé. Hľadal Pravdu. Pravdu, ktorú, ako to vnímal, knihy nemôžu evokovať, ktorá je však v skutočnosti darom ducha, čo človek nájde vo svojom vnútri. Vo svojom denníku vysvetľuje: „Ja čokoľvek čítam – všetko zabudnem, lebo pozorlivosť a pamäť som nikdy svedomite necvičil... A keď čítam knihy, trebárs jako výborné, tak mi je, akoby som viac vedel než pôvodca, viacej čítal, než on napísal... A keď čítam výbornú alebo chatrnú knižku, tak mi je, akoby som nikdy nič nebol vedel, všetko nové, jako novo- alebo nedoukovi. A konečne, predsa, či tak či onak – čo som čítal, zapomnel som: ja viem len to, čo mi duch zjavil, čo mi svitlo, čo mi prišlo bleskom Syna Božieho.“

Ako roky plynuli, Hodža sa stále viac spoliehal na tento svoj vnútorný hlas. Často si zapisoval do denníka, skladal epické básne a každý deň kázal. V kázňach sa vždy venoval univerzálnym témam – viere, dobru, zlu, láske, smrti, rodine a národu. Nemal na ne jednoduché, dopredu pripravené odpovede. Skôr zápasil s týmito komplikovanými pojmami a pred veriacimi čoraz viac odhaľoval svoje vnútorné zápasy. Jeho kázne sa nečítajú ľahko a ešte ťažšie sa museli sledovať v jednoduchých drevených laviciach veľkého mikulášskeho kostola.

JOHN PALKO

Úryvok z knihy synovca Michala Miloslava Hodžu
Moje Slovensko, moja rodina
Bratislava : Kalligram, 2010

Keď je dostatok cirkevných škôl, tak je dobre a cirkev zostáva zdravá – to preto, lebo jej učenie zostáva čisté. Nech len máme čím viac doktorov a magistrov. Mladí žiaci a študenti sú semenkami a studnicou cirkvi. Ved kto by nastúpil po nás keď umrieme, ak by nebolo škôl? Kvôli cirkvi sama treba budovať a zachovávať cirkevné školy; pretože Boh zachováva cirkev cez školy, školy zachovávajú cirkev. Zvonku nevyzerajú lákavo, ale sú veľmi užitočné a potrebné. V nich sa žiačikovia učia Otčenáš a Verím v Boha, a takto je cirkev predívne zachovaná cez malé školy.

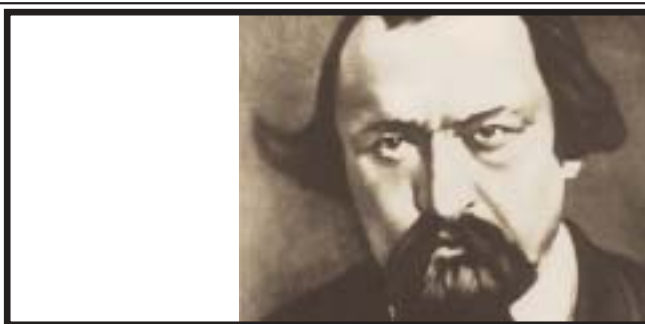
MARTIN LUTHER

NEOBNOVIŤ?

Obnova historického slovenského evanjelického gymnázia, ktoré pôsobil v Martine v rokoch 1866–1875, má svoju legitimitu. Opiera sa o myšlienku vybudovania Centra kresťanského vzdelávania prostredníctvom komplexu školských inštitútov vrátane moderného evanjelického gymnázia, ktoré by nadviazalo na pozoruhodnú tradíciu svojho predchodcu, a to priamo v tom istom prostredí – na miestach, kde sa odohrali významné deje slovenského evanjelického i národného života.

O zrod martinského gymnázia, ktoré túži Centrum kresťanského vzdelávania obnoviť, sa mimoriadne zaslúžil superintendent – biskup Karol Kuzmány, známy tvorca hymnických piesní, milovník slovenského školstva a podporovateľ vzdelanosti. Spoločne s Jankom Kalinčiakom, riaditeľom evanjelického gymnázia v Českom Těšíne, a Jánom Franciscim, generálnym inšpektorom, vytvoril koncept budovania školského komplexu patetálnej superintendencie, ktorú ako biskup viedol. Centrálné miesto v Kuzmányho koncepte malo mať práve martinské evanjelické gymnázium,

ktoré by účinkovalo na pôde zboru, v ktorom Kuzmány pôsobil nielen ako superintendent, ale aj ako farár. Podnikol celý rad aktivít, niekoľkokrát navštívil najvyššie štátne úrady vtedajšieho Rakúsko-Uhorska, vrátane audiencií u cisára Františka Jozefa I., aby myšlienku otvorenia gymnázia presadil. Napriek slabým výhľadom, mnohorakým ťažkostiam a prekážkam i neporozumeniu sa gymnázium napokon rozhodol založiť. Nečakane však – niekoľko týždňov pred jeho otvorením – zomrel. Ale jeho myšlienka zostala živou: česť otvoriť gymnázium pripadla jeho zástupcovi, Michalovi Miloslavovi Hodžovi, veľkému bojovníkovi za slovenské evanjelické školstvo, ktorý v septembri roku 1866, pred 145 rokmi, predniesol na jeho pôde otváraciu reč. Hodža bol oprávnené slávnostným školským rečníkom a kazateľom vo hviezdnej hodine založenia martinského evanjelického gymnázia: bol známym obrancom bratislavskej Katedry reči a literatúry slovenskej na tamojšom evanjelickom lýceu, patril k budovateľom škôl v Liptove a k najaktívnejším propagátorom myšlienky slovenských evanjelických gymnázií. Žiaľ, i Hodža čoskoro Martin opustil. V dôsledku maďarizačného prenasle-

Michal
Miloslav
Hodža
pred 145. rokmi
otvoril
Nižšie
slovenské
evanjelické
gymnázium
v Martine

dovania musel odísť do tešínskeho exilu.

Historickú úlohu budovať gymnázium prevzal Viliam Pauliny-Tóth, ktorý po zániku patentálnej superintendencie martinské gymnázium v roku 1867 pretvoril na patronátne. O život a chod gymnázia sa vďačne starali milosrdní „patroni“ zblízka i zďaleka. Hlavným patronom, budovateľom a obhajcom gymnázia sa stali „domáci viery“ – martinský evanjelický a. v. cirkevný zbor, ktorý ako farár viedol Jozef Horváth.

Nižšie slovenské evanjelické patronátne gymnázium v Turčianskom Svätom Martine – tak sa gymnázium oficiálne nazývalo – pozoruhodne rástlo. Pribúdalo žiakov, prichádzali učitelia, formoval sa kompetentný pedagogický zbor. A prichádzali i pedagogické výsledky: mravné kvality a výnimočné vedomosti, ktorými sa vyznačovali žiaci gymnázia, vzbudzovali záujem o štúdium v celej krajine. Oceňovanou bola i otvorenosť gymnázia, ktoré prijímalo a veľmi pozorne vzdelávalo nielen žiakov evanjelických, ale aj iného vierovyznania.

Dobrá povest' gymnázia sa čoskoro stala všeobecne známou. Svoje úlohy plnilo korektne: usilovalo sa o národ-

nostnú znášanlivosť a v slovenskej otázke bolo konzekventné: posilňovalo myšlienku slovenskej národnej identity a rovnoprávnosti národov vtedajšieho Uhorska. V gymnázium rástli verní a oddaní kresťania i slovenskí vlastenci – patrioti. Tento program však neprinesol gymnázium zo strany vládných kruhov uznanie – práve naopak, v politických kruhoch, ktoré sledovali ideu maďarizácie, vzbudzoval prudký odpor, ktorý vyvrcholil v roku 1874 zatvorením revúckeého slovenského evanjelického a znievskeého slovenského katolíckeho gymnázia a završený bol 30. januára 1875 zatvorením martinského slovenského evanjelického gymnázia.

Slovenské gymnáziá v Uhorsku „zmizli“ z povrchu zeme: nesmeli existovať. Ale žiaci, ktorým gymnáziá poskytli vzdelanie, v ktorých nadobudli pevné slovenské presvedčenie, akokoľvek boli počas ďalšieho vzdelávania osočovaní, vylučovaní zo štúdia či maďarizovaní, predsa vo svojom presvedčení vytrvali a vytvorili generáciu, ktorá dokázala prežiť najťažšie desaťročia slovenských dejín v Uhorsku, prekonať rozličné utrpenia a bezprávie a priviedla Slovensko na samý prah oslobodenia – do Česko-Slovenskej re-

publiky. A v novom štáte sa energicky ujala svojich úloh. Jur Janoška, študent martinského evanjelického gymnázia, neskôr evanjelický farár v Liptovskom Mikuláši, neohrozený redaktor Cirkevných listov a budovateľ slovenskej evanjelickej inštitúcie – Tranoscia, a. s., patrila 30. októbra 1918 k najrešpektovanejším účastníkom Martinskej deklarácie, ktorá v mene Slovákov rozhodla o vytvorení nového česko-slovenského štátu, a stal sa predsedom poslaneckého Slovenského klubu v Národnom zhromaždení.

„Paradox dejín“ – či zásah priamo Hospodinov? Práve takto sa mi žiada pýtať v tejto chvíli, keď mi prichodí vystúpiť na obranu myšlienky založenia evanjelického gymnázia v Martine. Som presvedčený, že si existenciu zaslúži. Veď v Martine – na celom Slovensku, na Dolnej zemi i vo svete si vyslúžilo dobré meno, čistý kredit a nespochybniteľnú povesť. A to nielen otvorenosťou a solidaritou v tej chvíli, keď ako evanjelické gymnázium s otvorenou náručou v septembri roku 1874 prijalo študentov vyhnaných z katolíckeho gymnázia v Kláštore pod Znievom, ale i preto, lebo vzdelávalo a vychovávalo ľudí, ktorí sa vedeli zodpovedať vlastnému svedomiu, kresťanskému i národnému presvedčeniu.

Martinské evanjelické gymnázium vedelo s pokorou prijať svoj zánik. Na záverečnom pietnom zhromaždení školy 30. januára 1875, keď študenti so svojimi profesorami spievali známu pieseň „Co Bůh činí, vše dobré jest“, správca gymnázia Martin Kramár sa modlil: Pane, daj, aby z každej našej slzy raz radosť vykvitla. Modlitba, ako veríme a vidíme, sa naplnila. Gymnázium povstalo z ruín a pulzuje v ňom školský život, rastie v ňom Biblická

škola, rodi sa predstava o Centre kresťanského vzdelávania, ktoré sa začína formovať.

Keď sa na to všetko dívam, vписujem poslancom v príslušnej komisii Žilinského samosprávneho kraja i martinského mestského zastupiteľstva, ktorí zamietli myšlienku obnovy historického martinského evanjelického gymnázia, toto jednoduché memorandum:

Áno, potrebujeme ako soľ stolárov, murárov a iných vzácnych remeselníkov, ktorých máme nedostatok. Mám medzi nimi priateľov a zakladám si na tom. A potrebujeme aj vzdelaných, a to nielen bilingválne či trilingválne, a technologicky vybavených absolventov gymnázií, ktorých vzdelávajú existujúce gymnázia. No nadovšetko, doslova ako soľ, potrebujeme v školstve duchovnú kontinuitu. O čo sa máme v slovenských školských tradíciách oprieť, ak nie o symboliku škôl, ktoré sa výnimočným – doslova neporovnateľným spôsobom zaslúžili o slobodnú existenciu Slovákov ako európskeho národa?

V ktorej krajine by sa stalo to, čo sa stalo v roku 2011 martinskému evanjelickému gymnáziu, ktoré má v úmysle na dávne tradície nadviazať kontinuitou – výchovou a vzdelávaním mravne založených ľudí, ktorých tiež potrebujeme ako soľ. – Ozaj sú tí, ktorí sú bezprostrednými dedičmi historického gymnázia – a jeho dedičmi sú všetci slobodní občania Slovenskej republiky, a to i v meste Martin i v Žilinskom samosprávnom kraji vrátane poslancov, ktorým umožnilo dýchať slobodný vzduch tejto krajiny – neschopní prijať jeho naďalej živú myšlienku?

– Tomu sa nedá veriť!

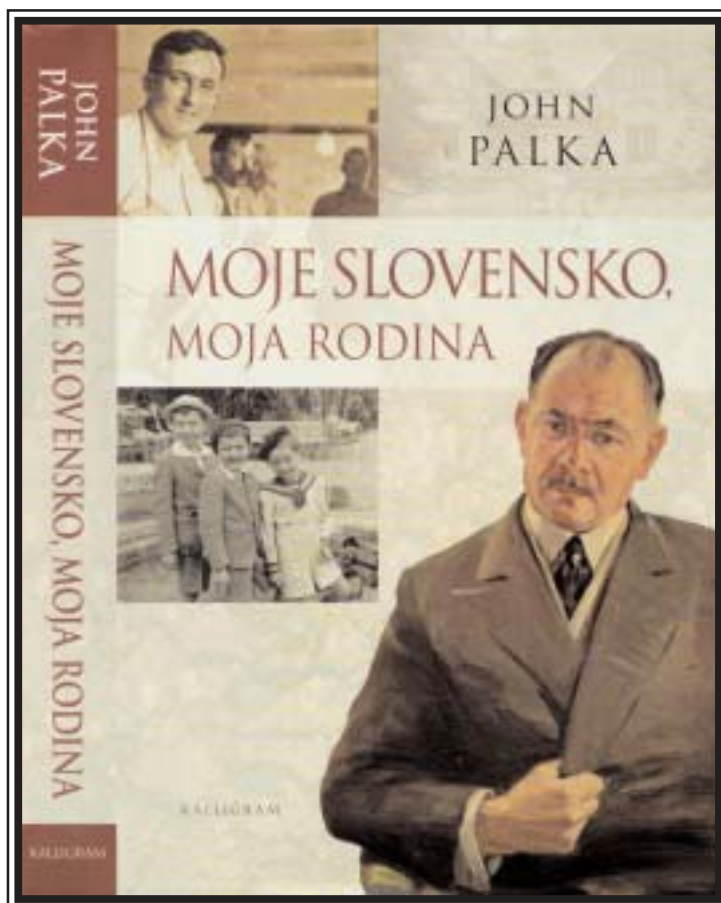
MILOŠ KOVAČKA
SEPTEMBER 2011

NAPISANÉ PRE EVANJELICKÝ VÝCHOD

UDALOSTI ZO ŽIVOTA NÁŠHO CIRKEVNÉHO ZBORU V JÚNI AŽ OKTÓBRI 2011

- V nedeľu 5. júna sme mali oslavy 150. výročia Memoranda národa slovenského. Začali sa slávnostnými službami Božimi vonku na Memorandovom námestí, na ktorých kázal gen. biskup ECAV na Slovensku Miloš Klátik. Popoludní sa na Memorandovom námestí konalo vystúpenie skupín Continental Singers a Tretí deň. Podvečer bola v kostole inscenácia pásma „Svätomartiniáda, alebo sprítomnenie memoranda“.
- V nedeľu 12. júna sa konal po službách Božích mimoriadny zborový konvent, na ktorom sa jednohlasne schválilo zriadenie evanjelickej materskej školy, ktorej zriaďovateľom bude náš cirkevný zbor.
- V nedeľu 26. júna sme mali v Biblickej škole rodinné služby Božie na tému: návrat strateného syna.
- V dňoch 17. – 22. júla zorganizovala Biblická škola s cirkevným zborom z New Heights – Vancouver letný anglický konverzačný tábor (Be Cool, Stay Cool) pre mládež od 15 rokov v Jasenskej doline. Zúčastnilo sa na ňom aj niekoľko mládežníkov z nášho cirkevného zboru.
- 26. júla sa konalo v Púchove stretnutie žien Turčianskeho seniorátu s účasťou niekoľkých sestier z nášho cirkevného zboru.
- 10. júla sme mali už tradičný zborový deň, ktorý sa začal službami Božimi na Memorandovom námestí a pokračoval programom a rôznymi aktivitami pre deti aj dospelých. Pochutili sme si aj na dobrom guláši.
- 11.–15. júla 2011 zorganizoval náš cirkevný zbor spolu s Biblickou školou misiu na Ukrajinu. Vedúcim tábora, na ktorom sa zúčastnilo 30 detí v dedinke Novogradovka, bol Mgr. Dušan Haško.
- V nedeľu 17. júla sme sa na službách Božích rozlúčili s bratom farárom Jánom Hroboňom a kantorkou Máriou Hroboňovou, ktorí odišli do cirkevného zboru Dúbravka v Bratislave.
- Od 20. do 23. júla niekoľkí mladí členovia nášho cirkevného zboru strávili evanjelizačné večery v „Hráčskej kaplnke“ pod vedením hokejistov zo zámoria v rámci hokejového kempu, ktorý podporil aj náš cirkevný zbor a pomáhal organizovať Igor Plž.
- Od 25. do 30. júla 2011 sa uskutočnil detský letný celodenný tábor, ktorý viedla naša pracovníčka pre deti Lubka Poľaszková. Zúčastnilo sa na ňom 61 detí.
- 31. júla bol v našom kostole koncert v rámci Dní Bachovej hudby.
- 4. augusta sa uskutočnil v našom kostole večer poézie a hudby pod názvom Veniec víťazov.
- 9.–14. augusta sa konal letný tábor so 40 mládežníkmi v malebných Štiavnických vrchoch pri Počúvadle v chate Lodiár. Viedol ho pracovník pre mládež Martin Uhrin.
- Nový školský rok sme začali požehnaním detí na službách Božích 4. septembra a tiež modlitbou a piesňou sme uviedli do používania zrekonštruované priestory školskej jedálne EZS. Pri tejto príležitosti venoval EZS náš cirkevný zbor 1000 eur .
- V nedeľu 2. októbra brat farár Milan Kubík so sestrami z krúžku ručných prác navštívil cirkevný zbor v Krpelanoch, kde darovali vyšívané príkrývky používané na nádoby pri Večeri Pánovej.
- V sobotu 8. októbra bol v Biblickej škole filmový klub, na ktorom si deti s rodičmi pozreli kreslenú rozprávku Rio.
- V nedeľu 9. októbra sme mali poďakovanie za úrody, keď bol už tradične krásne vyzdobený plodmi zo záhrad náš chrám. Tiež bolo požehnanie a uvedenie našej novej kantorky Martinky Šuvadovej, rod Hulejovej.
- Prvé stretnutie Turčianskej mládeže v tomto školskom roku sa uskutočnilo 14. októbra v Biblickej škole. Kázal brat farár Marian Kaňuch zo Žiliny.
- V Evanjelickom a. v. zbere v Necpaloch sa v dňoch 15. a 16. októbra uskutočnila pripomienka 400. výročia zrodu turzovského renesančného oltára a 330. výročia prijatia artikúl Soproňského snemu. Milovníci evanjelickej histórie sa zúčastnili na seminári a akadémii spojenej s predstavením scénického pásma Nory Baráthovej Žilinská synoda a boli i na slávnostných službách Božích v Necpaloch, ako aj na posviacke modlitebne v Žabokrechoch. Na príprave a priebehu podujatia sa podieľali aj bratia a sestry z nášho cirkevného zboru.
- V nedeľu 16. októbra sa spevokol a niekoľko bratov a sestier z nášho zboru zúčastnilo na slávnostnej inštalácii brata farára Jána Hroboňa v Bratislave-Dúbravke. U nás v Martine kázal brat farár Matthias Kopka z Nemecka.
- 23. októbra sme mali stretnutie detí, mladých, strednej a staršej generácie pri Božom slove, modlitbách a piesňach – Rodinné spoločenstvo. Téma stretnutia bola „oslovený Kristom“. Svedčil brat Dušan Valko.
- Od septembra sme začali pravidelné aktivity – biblické hodiny pre dospelých, vyučovanie náboženstva, vyučovanie konfirmandov, detskú besiedku, spevokolík najmenších detí Anjeliček, stretnutia mládeže, dorastu, mladých rodín, modlitebné skupinky a iné.

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka,

Alžbeta Stančevová-Kátlovská

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176